

Hijc begint dat ander boeck der Bybelē
genompt Exodi.

Das iijste Capittel helt die namen Isra-
hels kindere die in egypten sint gegaen en
de wo pharao gheboet tho doden dye heb-
reſcheu kindere

It sint dye namen der
kyndere Israhels dye
myt Jacob quamen in
Egypten. eyn yeghe
done dar in ginck Ru-
ben. Symeon. Ieu. Ju-
das. Isachar. Zabulo.
Benyamyn. Dan ende
Neptalym. Gad ende azer. ende weren alle
fielen der leuendigher die van Jacob komen
waren. **Men** Joseph was in egypten.
Als he doet was. ende alle sine brodere ende
alle sine geslechte woessen die kindere vā Is-
rahel ende sint gemannichuoldiget als saet.
ende worden also sere ghestercket. ende ver-
uulden dat ertick. **Binnen** des stunt vp eyn
nye koninck auer egypten dye Josephs niet
en bekande. ende sprack to sine volcke. Sye

dytvolck der kindere Israhel is vele. en sint
starcker dan wy. komet ende verdrukē wy
sy wijslickē vp dat sy vyllichte myt en wer-
den gemannichuoldiget. ende off tegen vns
eyn strijt opstept: sy worden vnsen vyanden
to ghegeuen. als sy vns verslagen hadden:
so gingen sy vnt dessem lande. **Hijc** vmb set-
te he eynen meyster eres werckes dat sy sy
verdruken myt borden. **Sy** tymmerden ste-
de der tabernackelen Pharaom Phiton ende
Ramasses. En so sy sy meer verdrukt en: so
sy meer woessen ende mannichuoldich wor-
den. Die Egipciē hareden Israhels kindere
ende verdrukden sy: ende bespotten sy: ende
bepden sy. ende broechten en er leuen thoe-
lepde ende tho bytterheyt myt harden wer-
ken der erden ende der reghelsteynen. in alle
deme denste dat to der erden gehoert waren
sy verdruket. **Do** sprack dye koninck van
egypten tho den heuelmoderen der Hebreer
der dye eyne hetede Siphora: ende dye an-
der Phua ende gheboet en. wanner gy synt
by den hebreſchen wyuen en sy kinder be-
gen. is dat eyn knechreken so do det. **Is** dat
eyn medeken soe latet leuen. **Dye** heuemoe-
dere vntvruchten god: ende deden nyet dat
en die koninck gheboet van egypten. met sy
behelden die mans kunne. **Dye** koninck leet
sy vōe sich eschen ende sprak. wat is dat gy
doen wylt dat gy dye kinder behaldet: **Sy**

to gade wye bin ick dat ick sal gaen to pharao
 ni en sal ysrahels kindere leiden vpt egipte. He
 sede eme. ik sal mit dy sijn en dat sal din teykē
 sijn dat ick dy gesacht hebbe. Als du dat volck
 gelepdet heft vit egipte so saltu gade offerē vp
 dessem berghe. Moyses sprack to gade. spe ick
 ga to den kinderen van ysrahel en sage en. got
 uwer vedere hefft my to uw gesāt en off sy my
 den sagen wo is sin name wat sal ick en dā seg
 sen. die here sprack to moysē. he sprack. ick by
 die ick bin. sus saltu sagen den kindere vā ysra
 hel. die dar is die hefft my to uw gesant. Got
 die sprack anderwerff to moysen dyt sage den
 kindere vā ysrahel. die here god uwer vedere.
 abrahās got ysaacs got en iacobs got. hefft
 my gesant to uw dyt is myn name ewentlike
 ende dat is myn gedechtnisse vā eynen gebort
 to der andere ga en vergader die aldesten vā ys
 rahel en sage to en. Die hē god uwer vedere is
 my verschenen. abrahams god ysaacs got ia
 cobs got sprekende. Schouwēde hebbe ik ge
 schouwet. en alle dat uw in egipte wedder va
 ren is hebbe ick gespen en sprack ick sal uw ley
 den vā den bedrucknis der egiptien in dat lant
 vā chananeen etheen amozreen pheresē euey
 en iebuzei to dē lande dat dar vloyet melck en
 honich. en sy sullen dine stymme verhoē. Du
 en die aldesten van ysrahel sullet in gaen toe dē
 koninge van egipten ende sult to eme saghen.
 Die here god der hebree hefft vns geheerē wy
 sullen enwech gaen drie dage in de woestenye
 dat wy offerē dem heren vnsen gade. Mer ick
 weyt wael dat uw die koninck vā egipte niet
 en leet dat gy gaet myt geweldiger hāt. ende
 ick sal myn hāt vitstreckē en sal egipte slaen in
 alle mynē wüderwerckē die ick werde doen in
 eē myddele. dar na sal he uw latē ik sal dessem
 volck geuten gnade vor den egiptē en also gy
 vitgaet. gy en sult nyet leddich vpt gaen. mer
 cyn pegelick wyff sal effchē vā erer nabersche
 en van erer werdimnen siluete en gulde vate en
 kleider die sole gy leggē vp uwe sone en doch
 tere ende so sult also berouen egipten

Dat. iiii. Ca. wo got gaff moyses teykē to

doen dē egiptien en geboet eme dat vit to leidē
 ende schyckde em Aaron sinen broder.

Moyes die antworde en sprack sy en so
 len my nyet gelouē: noch myne styme
 verhoen. mer sy sullē sagen dat die hē
 en is dy niet voerschenen. dar vmb sprack hie
 to eme. wat is dattu in dinre hāt halst. he ant
 worde eme eyn rode. en do sprak de here werp
 sy vp die erde en he waerp sy. en sy wart verwā
 delt in eyn slange: also dat moyses vloē. ende
 sprack die here. streck vit din hāt en n̄ sy myt

dē sterte. he vitstreckede en helt sy en sy wart
 verwandelt in eyn rode vp dat sy dy gelouuen
 sprack he dat dy dinre vedere got verschenen
 is abrahās got ysaacs god en iacobs got dat
 to sprack die here legge dm hāt in dinē schoet
 als he die dar in gelecht hadde. he voortbroch
 te sy vitsettich alsoe sue en he sprack tuych die
 hant weder an dinen schoet: he wedder toech
 sy en brochte sy anderwerff hijt voer: do was
 sy gelick dē anderen vleysch en sprak off sy dy
 nyet en gelouē noch en horen niet die rede des
 ijsten teykens sy sullē gelouē dē wordē des an
 deren teykens en off sy dessem twey teyke nyet
 en gelouen noch dine stymme nyet en hoeren
 so n̄ des waters vit dē vloete en guyt dat dar
 dat droge is. en wat du vit dē vloete schepst
 sal in bloet verwādelt werdē. Do sprack Moy
 ses ick bydde dy myn here. ick bin nyet wael
 sprekende als noch gystere noch ergisterē en
 sijt du to dinen knechte gesproken heft so byn
 ick euer trager en behinderliken tügen. de here
 sprack to eme. wye hefft des mynschen mūt ge
 maket wye hefft dē stumen dē douen dē spende
 dē blinde gemaket: hebbe ick des nyet gedaen.
 Darvmb so gae voort en ick sal in dinem munde
 sin en sal dy lete wat du spreken salt en he doe
 sprak ick bydde dy here sende wen du wyt. de
 here wart to: mich i moysen en sprack din bro
 der aaron die leuire ick weet wael dat he wael
 sprekende is. Hye he sal dy vntmoete in dynē
 wege en als he dy syet soe veruouwet he sich
 vā herte sprick to eme. en sette myn wort in si
 nen munt en sal in dinē en in sinē munde sijn en
 sal uw wise wat gy doen sult he sal vor dy spre
 ken to dē volck en sal din mūt sin en du salt em
 behegelick sin to dē dat dē volck to behoet. en
 nym desse rode in din hāt dar in du teykē doen
 salt. moyses ginck vā dar en quā wedder vmb
 to ietro sinē swegetheē en sachte eme ick wyll
 gaen en wedder ketē to mynē brodere in egypt
 ten dat ick bespe off sy noch leuen. dē sachte ie
 tro ga in vrede. dar na sprack die here to moy
 sen in madian ga ende kere wedder in egipten
 sy sint alle doet. die dine siele soechte. Moyses
 nā sin wyff en sine kindere en settede sy vp eynē
 esel he quam wedder in egipten ende broechte
 gades rode in sinre hant. ende do sprack die he
 re to eme wedder vmb gaende i egipte. spe dat
 du die teykinge dye ick in din hant ghegeuen
 hebbe. wyselt ende doet vor pharaon. Ik sal
 sin herte verhardē ende he en sal dat volck niet
 latē en sage to em. dyt sprukt de here ysrahelis
 min ijste gebatē sone. Ik hebbe dy gesacht la
 te mynē sone dat he my dene en du en woldest
 sinre nyt latē. spe ick fall dinē ijsten ghebaren
 sone do dē. En do he was in dē wege sinre woni
 ge vntmoete em dye here ende wolde en doden

Exodi.

to der stunt nā sephorā eynten scherpē steyn en
 besneyt en sone en rozde sine wte en sprak. eyn
 brudegā des blodē bystu my. en leet en na dē
 sy gesprake hadde. du byst my eyn brudegam
 des blodē vmb der besindinge wyllē. ende doe
 sprack de hē to aaron. ga entegē moysen in de
 woestēye. He ginck en quā em entegē an dē
 berge gades en kussede en. Moyses sachte aa-
 ron alle die woort des herē dar vmb en got ghe-
 sant hadde. en die teykē die he gebadē hadde.
 Sy quāmē to hope en vergaderdē alle die alde-
 sten der kindere vā ysrahel. aaron sprak alle de
 woert die dye here to moyses hadde gesproken
 en dede teykē vor dē volck en dat volck geloue-
 de. Als sy verhoorden dat die here beschauwede
 ysrahels kindere en die sone en dat he sach ere
 bedrucknis to der stunt anbeden sy en

Dar. v. Ca. wo moyses en aaron quāmē to
 pharaon en sachten eme den willen gades. en
 wo ho dat volck dar vmb to mer druckede.

De desden gingē moyses en aaron en
 sachte pharaon. dyt sacht die here ys-
 rahelis god. laet my myn volck dat sy
 my offeren in der woestēye. En he antwoode
 we is de hē dat ick sin styme hore en sal israhel
 laet. Ick en weyt des herē niet en ick en wil ys-
 rahel niet latē. Sy spreke got der hebreesscher
 heuet vns geheerē dat wy gaen eynē wech drie
 dage in die woestēye en dat wy offerē dē herē
 vnsē gade vp dat vns geyn sterffde noch swert
 en doede. Do sprack die konick vā egyptē. moy-
 ses en aaron waer vmb sollideter gy dat volck
 dat sy niet en werckē. gaet to uwē arbeyt. En
 do sprack pharaon dat volck des lādes is wel en
 gy syet dat ere schar wasset en wo vyl mer wol-
 set dat off men en taste geue vā ere werckē. dar
 vmb getoet he in dē dage dē werckmeyeren
 en die dat volck to scheerē plegē en sprack gey-
 ner wyse en sult gy voortmer dē volck stro. geue
 tegelsteyne myt to backē also gy vor plegē to
 doen mer gy sullē gaen en lesen stoppels en als
 vel tegelsteyne als sy vor plegē to makē setret
 vp sy. en miuret en die nyet wāt sy leddich sin
 en dar vmb repē sy spreke dē. ga wy en offeren
 vnsen gade. sy werdē verdruckt myt werckē
 en vullenbrēngē die vp dat sy niet en volgē dē
 logeaftigē woordē dar vmb gingē vit de werck-
 meyster en die sy to scheerē plegē to dē volck en
 sprakē. allus sacht pharaon. ik en geue uw ge-
 stro. gaet en leset auer all off gy yet vmdē mo-
 gen en uwes arbeides en sal niet geminret wer-
 den en getoet dat alle dē volcke doz all dat lāt
 vā egyptē vmb to vergaderē stro en die werck-
 meyster herdēde sy spreke. vullēbrēngē dageli-
 kes uw werck als gy plegē to doen do mē uw
 stro gaff. Die werckmeyer der kindere vā ys-
 rahel wordē gegeyselt vā den scheeremeyeren

pharaonis spreke dē war vmb en veruullen gy
 met uw mate der tegelsteyne dallinck en giste-
 ren als gy voemals hadde gedaen. Do quāmē
 die ouerste en vorgesattē der kydere ysrahel en
 repē to pharaonē spreke dē. war vmb doestu af-
 sus weder dine knechte. geyn stro en gysst mē
 vns en gelick wel tegelsteyne gebuyt mē vns
 to hebbē. Sye wy dine knechte werdē mit gei-
 selen gellagē en vntrechtuerdichlick doet men
 wedder din volck. he sprak. gy sint leddich dar
 vmb so spreke gy. ga wy en offerē wy dem herē
 Dar vmb gaet en werck geyn stro en gysst mē
 uw en gy solē gewoenlick tael der tegelsteyne
 geue. Do sachte die vorstē ysrahels kindere in
 ere quaet dar vmb dat men en sachte mē en sal
 nyet verminde de tegelsteyne dagelikes. Sy le-
 pen moysi en aaron entegē. die entegē en auer-
 stundē vitgaende vā pharaone en spreke to en
 Die here sye en ordele wāt gy hebt vnsē weck
 doen stinckē vor pharaonē en synē knechte. en
 hefft em eyn swert ghegeue dat he vns doede.
 Moyses die quā wedder to dē herē en sprak.
 here war vmb hestu dyt volck verdruckt war
 vmb hestu my gesant. Vā der tit an dat ick in
 gegaen bin to pharaonē dat ick spreke in dinē
 name hefft he din volck verdruckt en du en
 heft eret niet verlost. **D**ar. vi. ca. wo got ge-
 boet moysi weder to gaen to pharaonē en dē vol-
 ke en wat geslechte vā dē volcke komen weren
 ende moyses sich gerne vntschuldiget hedde.

Hnde do sprack die here to Moysen nu
 saltu syen wat ick pharaonē do en fall
 auermids eyn stercke hāt sal he sy la-
 ten en in eyner greseliker hāt veriaget he sy vit
 sinē lāde en die hē sprack to moysē sagēde. Ick
 bin die here die sich apēbarde abrahā ysaac en
 iacob en gade almechtich en mynē namē ado-
 nay dē en heb ick en niet apenbaert. ick heb en
 eyn verbūtnis gemaket dat ik en geue dat lāt
 vā chanaā dat lāt dar sy pelegrimse wyse i ge-
 wādert hebbē. dar in sy vōde lude gewest heb-
 ben. Ick hebbe gehoert dat suchte der kynder
 ysrahel dar myt die egyptē sy verdruckt heb-
 bet. Ick bin bedacht myns verbūtnis. Daer
 vmb sage ysrahels kindere ick bin die here die
 uw leide sal vit dē geuecknis der egyptē. en sal
 uw verlossen van der eygēschop. ende fall uw
 verlossen in dē hoghen armen ende in groeten
 gherichte ende ick sal uw my nemen thoe ey-
 me volcke. ende ick fall uw got sijn. **G**hy sult
 weren dat ick die here byn uw got dye uw ge-
 leydet hefft vyt der beswerisse der egyptien. en
 de hebbe uw gheleyt in dat lant auer dat ick
 myn hant verhauen hebbe vp dat ick dye ge-
 ue abrahā ysaac en iacob. ende ick uw here
 sal uw dat gheuen to besitten. Moyses sachte
 desse sake den kinderen van ysrahel. **S**y en vol-

Dat boeck

geden em nyet vmb angstes wyllen eres gey-
stes ende vmb die harde werck. Dye here se-
de to Moysen ende sprak ga in ende sprick to pha-
raon deme koninck van egipten dat he laete
ysrahels kindere vit synem lande. Moyses ant-
worde vor dem heren. **Sye** ysrahels kindere en
hoeren my nyet. wo sal my dan pharao hoere
bysunder want ick vnbesneden bin van lippen
Die here sprack to Moysen ende to Aaron en-
de gaff eyn gebot to den kinderen van Israhel
ende to Pharaon de koninck vā egipte dat sy
leere ysrahels kindere vit de lāde vā egipte Dyt
sint die vorsten der huysere mit eē gesinde Ru-
ben die ijerste gebaren sone ysrahels hadde kin-
der. enoch. phallu. effrom en char. mi. dyt is de
mageschop ruben. symonis kindere Jaiuell.
en iamyn samy. aod ende iachim soer ende saul
chananidid is son. Dyt sint symeon geslechte
en dyt sint die namen der kindere Leui dor syn
geslechte gerson ende chaat en marrati. De ia-
re des leuen leui ween. **C. xxxvij.** Gerson kin-
dere lobini ende semey myt eeren neyken. Cha-
at kindere amram en ysuar en ebron. ende oziel
Die iare des leuens Chaat. ween. C. xxxij. iat
Merati kinder mooli ende musi Dyt is de ma-
geschop leui myt syme gesynde. Amra nā eyn

wyff iochabeth syns omes dochter die getelde
eme Aaron moysen en mariam Amram wart
alt. **C. xxxvij. iat.** Isuar kindere chore napheg
ende zechi. Oziel kindere misael eliphā en zech-
ti. Aarō die nā eyn wyff elizabeth ammadabs
dochter naason suster die getelde em naadab
ende abyu ende eleazar en ythamar. Chore ky-
dere Aser ende helchana abpasab. dyt sint dye
geslechte der charitaer en eleazar aarons sone
nam eyn wyff van phatiel dochter die getelde
eme phimees. Dyt sint die vorste des gesindes
der leuiten myt eeren geslechte. Desse is Aarō
ende Moyses de god gebade hadde dat sy ley-
den die kindere van ysrahel vit egipte myt eeren
scharen. Dyt sint die. die spreken to Pharaone
deme nonnige van egipten dat sy vit leyde de
kindere ysrahel vit egipten. Dyt is Moyses
ende Aaron. in dem dage do de here sprack to
Moysen sagende. **Ich bin die here spreck tho**
Pharaonem dem koninge vā egipten alle dat
ick to dy spreken. ende moyses sprack vor dem
heren. **Sye** ick bin vnbesnede vā lippē wo sal my
pharao hoeren?

Dat. vij. Capitrel wo moyses en de Aaron
die ijerste reyken bewysede pharaon. So dat
die wode eyn slange wart ende alle water klot.

Die here sprack to Moysen. **Sye** ik heb
be dy gesat to eynem gade pharaonis
en aarō din broder sal sijn din pphete
Du sprickst to em alle dat ick dy gebede en he
sal spreken to pharaonem. dat he late die kyn-
dere van ysrahel vit sine lande. mer ick sal syn

herre verharde en sal manchuoldige reyken
ende myn wonder in de lāde vā egipten. en hy
en sal uw nyet hoere. ende ick sal myn hāt sen-
den auer egipten ende sall myn her vyt leyden
ende myn volck ysrahel kindere auermydest
groete gherichte ende wenen sullen dye egypt-
ien dat ick die here bin. die sin hant gestreekt

Exodi

heffe auer ende leiden Iſrahels kindere en mid den do: ſy. Hijt vmb Moyses ende Aaron de den als en die hē geboet Moyses was alt. lxxx i aer. ende Aaron. lxxxvij. iaer do ſy ſprekē to Pharaonem ende die here ſprack to Moysē en Aaron. Als uw Pharao ſacht wyſet vns teyken: ſo ſprick du to Aaron. nym deſſe rode ende werp ſy nedder vor pharaonē: ende ſy wett verwandelt in eyne ſlanghen. ende Moyses ende Aaron gingen to Pharaonem ende deden als en god geboden hadde. Aaron die nā dye rode vor Pharaone ende ſinen knechten ende ſy is verwandelt in eyne ſlangē. Pharao dede eſſchen die wyſen en die myt der boeſen ſwarte kunst vmb gingen ende ſy deden ock ouer mids die egipciē touerie ende hemelicheit ye gelijk van en. ende eyn pegelick van en warp ſine rode nedder ende worden al verwandelt in draken: mer aarons rode verſlanck ere toden. mer verhardet is dat herte Pharaois ende en hoerde eer nyet. Als de here gebadē hadde do ſprak die here to Moysen. Ingelweret is pharao ſin herte he en wyl dat volck nyet late: ga vroe to eme. Hye he ſal vitgaen to den waters en ſta in ſiner tegewordicheit vp dem ouer des waters en die rode die verwandelt is geweten in den draken nym in din hāt en ſprick to eme die here der hebreen god hefft my to dy geſat ſprekende: laet my myn volck dat ſy my offerē in der woesteyen. en bys nu en woldeſtu my nyet hoeren. dar vmb ſprickt die here. hie ynne ſaltu wete dat ick die here bin. Hye ick ſall

myt der rode de ick in der hant halde ſlaen in dat water des vletendes. ende ſall verwandelt werden in bloet ende die vyſſche de in dem water ſint ſullen ſteruen. ende die water ſulle vullen ende die egipciē ſullen werden geplaghet also die drincken dat water des vloedes. Daer vmb ſprack die here to Moysen. ſage to Aaron nym die rode en ſtrecke din hant auer dye water der egipciē auer ere vloten ende beke. en gebroke ende allen kulen die water hebben en ſy werden in bloet verkiet. ende dat ſij in allen landen egipciē ſo in holten off in ſteynen vate. Ende Moyses ende Aaron deden als dye here geboet. Ende hoef vp die rode ende ſloech dat water des vlytendes vor pharaonē ende ſinen knechten. ende dat wart verwandelt in bloet ende die vyſſche des waters de ſtoruen alle ende veruulde die vloete. ende die egipciē en mochten des waters des vloetes nyet drenckē ende ſye ſus was dat alle bloet in egipciē. Hoe deden ock die kokelet van egypten. myt erret touerien. ende verhardet is dat herte Pharaonis noch en hoert he ſy nyet: also god gheboeden hadde. he kijde ſich vmb ende ginck i ſin huys ende en kijde ſin hert nyet dat an ouck to deſſem male. Ende alle dye egipciē groeuen vmb den vmbriick des vlyeten waters dat ſy druncken want ſy en mochten des waters vit deme vloete nyet drincken. Dullenbracht ſint der dage ſeuen: na deme die here die water geſlagen hadde.

heren vanden sal maner vanden
ende mer vanden sal maner vanden
en sal maner vanden ende tek sal maner vanden
den maner vanden sal maner vanden
ende maner vanden ende maner vanden
grote maner vanden ende maner vanden
den dat sal maner vanden ende maner vanden

Dat viij. Ca. van der plaghen der pedden der wyneworme. ende der vlegghen.

Ende do sprack die here tho Woyfes gae in to pharaone en saghe to em dit secht de here late mynvolck my volghen ende dat dat my offere. en off du er nyet laten en wylt. sye ick sla alle din lant mit pedden. ende de watere sullen auetulo den pedden: die welcke sullen vpgaen ende sul len in din huys gaen ende in din bedde dyne slaepkamere ende vp dinen leger ende in dinre knechte huis ende in din volck ende in dine ba kouen ende in die auerblyuinge diner spysse en to dy ende to alle dinem volcke ende to alle dy nen knechten sullen die pedden gaen ende dye here sprack to Moysen spreke to Aaron. streck ke vit dine hant auer dye vlote: ende auer dye beke en auer die gebroke en vortbrenghe pedde auer dat lant van egipte. en Aaron vitstrecke de sin hant auer dye watere van egipten. ende die pedden stegen vp en bedeckden dat gause se lant van egipten: also deden ock die egiptier kocheler myt eten toueryen ende vitbrachten pedden auer dat lat van egipte pharao effche de Moysen ende Aaron: ende sachte en. Byd det den heren dat he neme desse pedden va my ende van mynem volcke. ende ick sal dat volk laten dat sy offeren de heren. Do sprack Moy ses to pharaonem. Sette my eyn tijt wan ick vor dy bydden sal ende vor dine knechte ende vor din volck dat die pedden werden werdre uen van dy ende van dinem huysse en va dynē knechten en va dinē volcke ende bliuen alle

ne in de watere. He antworde. Mergen. ende he sprack na dinen worden sal ick doen vp dat du weteft dat nyemant en is also die here vnse god ende sullen die pedden van dy gaen va dy nem huysse van dinen kinderen en van dyneme volcke: en allepne sullen sy bliuen in de watere. Moysen en Aaron gingen vit van pharaone ende Moyses teep to dem heren vor dat geloff nis der pedden dat he pharaon gelouet had die here dede na den worden Moysi en dye ped den stozuen van den huysen van den dorpen en van den ackeren sy vergaderden de vp hope en die erde veruulde. Als pharao sach dat em ra ste gegeuen wart beswerde he sin herte ende en horde er nyet als god gebaden hadde. Die he re sprack to Moysen. Spreck to Aaron: streck vyt din rode ende sla den puluer der erden ende werde eynethade vliegē klein ende scharp va angelen. in alle de lande van egipten. En sy deden also en Aaron vitstrecke de sin hat halde de rode en sloech de stoff der erde. ende worden al sulke vlyegen in de mynsche en in den dyceren. alle stoff der erde wart gewandelt in sulke vlie gen doer al egipten: also deden ock de kokeler der egiptien mit etē touerien dat sy sulke vlye gen vortbrechten en vermochte des nyet. dese vlyegen ware so in den lande en in den dijē: en sprake de kokeler to pharaone. die viger got is hijt. verhardet is dat herte pharaonis en en horde eret niet also de he gebade hadde. En do sprack die he to moysen. Staet vwo vp en staet vor pharaone he fall gaen vyt tho den watere ende spreke to eme. Dyt sprickt die here. Laere

Die heren sprack to Moysen. gae in tho pharaone ende sprack tho eme. Dyt sprickt die here. Laere. Ende off du dat volck laten dat sy offeren de heren. Do sprack Moyses to pharaonem. Sette my eyn tijt wan ick vor dy bydden sal ende vor dine knechte ende vor din volck dat die pedden werden werdre uen van dy ende van dinem huysse en va dynē knechten en va dinē volcke ende bliuen alle

myn volck dat sy offeren en off du er nyet en la-
 test: syet so sal ick senden in dy en in din knech-
 te ende in din volck ende in din huysere aller-
 kunne vliegen ende de huysere der egipciē sul-
 len veruullet werden myt alexhande vliegē en
 alle dat land dat sy inne sint. Ende ick sal in de
 dage wonder maken in dem lande yessen i wel-
 ken myn volck is dat sullen geyne vliegen sin
 ende du solt weten dat ick die here bin in dem
 myddel des landes. Ick sal setten eyne deylin-
 ge tusschen mynem volcke ende dat ditte mo-
 gen sal dat teyken sin. Ende die here dede also
 ende quamen die aller swaerste vlyegen i pha-
 raomis ende sijne knecht huys ende in alle dat
 land van egipten: dat dat ertrick ys tobroken
 van den vlyegen. Pharao eschede Moysen en
 Aawon ende sachte en. Gaet ende offert uwen
 gade in dessen lande. Ende moyses sprack dat
 en mach also nyet sijn die vnmynschlicheit der
 egipciē sullen wy dye vnsen gade offeren. En

off wy doden dye: die die egipciē anbeden so e-
 verwerpet vns mit steynen wy sullen gaen ey-
 nen wech drier dage lanck in dye woesteyne
 ende sullen offeren als vns got gebaden hadde
 Ende pharao sprack. Ick sal uw laten dat gy
 offert gade uwen heren in der woesteynen dat
 gy ouck vordet nyet en gaet: byddet vor my.
 En Moyses sachte. Als ick van dy vitgegaen
 bin: so sal ick bydden den heren ende sullen die
 vliegen gaen van pharaone: van sine knechte
 ende van sinen volck morgen met so en bedue-
 ke dat volck nyet meer dattu sy nyet latest of-
 feren den heren Moyses ginck vit van pharao-
 ne ende bat den heren die dede na sine woerde
 ende affnam die vliegen van pharaone: van sy-
 nen knechten ende van sinem volcke also dat
 dat nyet en blyff eynvlyege. Ende inwendich
 is beswert dat hert Pharaomis: alsoe dat hye
 noch dat volck nyet en lete to dem male.

Dat ix. Capit. wo got sand gemeyn sterff-
 de ende drose: bladeren ende sweten: ende eyne
 gemeynen hagel auer alle volck ende queck in
 dem lande van egipten

Die here sprack to Moysen. gae in tho-
 pharaonem ende sprack thoe eme. dyt
 sprack dye here god der hebreer lathe
 myn volck dat sy my offeren. Ende off du dat
 noch versmaest en behaldest sy syet my hat sal
 sijn auer dine ackers. auer dine perde eselen en
 camelen. schape ende ossen to male eyne grote
 swate sterue. ende die here sal eyn wüder doen

tusschen der besittinghen ysihel ende der egip-
 dien. dat dat myt alle nyet vergaen en fall. vā
 den dat dat gehoert den kindere vā ysihel. de
 here sette die tijt en sprack. morgē doet got dit
 wort vpp erden. Ende got dede dat wort des
 anderen daghes ende sta. uen alle dyere der egi-
 piē. ende van den dyeren der kinderen ysa-
 hels en starff eyn nyet. ende pharao sande dar
 vmb to besyen. ende daer en was nyet gestor-
 uen van alle deme dat beseten die kyndere van
 ysihel. Ende in beswert is pharaois herre. en
 he en leet dat volck nyet. Do sprack de here to

Moyſen ende to Aaron-nemet uw hende vul
 affchen vit dem ſchoernſteyn: ende ſpreyde de
 Moyſes in de hemmell vor Pharaom ende ſall
 geſtubbe ſijn auer all die erde van egypten. de
 luyde ende dat quick ſullen ſweren hebben en
 bledeuge magen. ende in alle dem lade van egi
 pten. Ende ſy nemen affchen vut de ſchoern
 ſteyne ende ſtunden vor pharaone. en moyſes
 ſtubbede ſy in den hemmel. ende gemaket wor
 den bladeren ende ſweren ſwellende den luyden
 ende dem quicke in den magen also dat de ko
 gelet nyet ſtaen en mochteu in moyſes teghen
 werdicheit vmb der ſweren willen die in en wo
 ren ende in alle deme lande van egypten. Dye
 here verhardet Pharaomis herte. en he en ver
 horde ſy nyet. also die here ghespraken hadde
 to moyſen. Ende die here ſprack tho moyſen
 morgen vroe ſtant vp ende ſtant vor pharaone
 ende ſage to eme. dyt ſprickt dye here der he
 bereen god. Laet myn volck dat ſy my offerent
 want vp deſſe tijt ſal ick ſenden al myne plage
 vp din herte. ende auer dine knechte ende auer
 al din volck dattu bekennest dat my geyn ge
 lick en is in allen lande. Nu ſall ick myn hant
 vitſtrecken ende ſlaen dy ende dyn volck myt
 krauckheyt ende gy ſult wegaen van der erde
 Thijt vmb hebbe ick dy geſet. dat ik my ſterck
 de in dy bewyſen ſal. ende myn name verkudi
 get werde in alle de lande. Haldeſtu noch myn
 volck ende en wyltu des noch nyet laten: Sye
 ick ſal morgen to deſſer vren regenen vele ha
 gels. des gelikes mie is gewest in egypten van

der tijt dat egypten gemaket is bys an deſſen
 dach huyde: dar vmb ſende nu ende vergader
 din quick ende alle dattu in de velde hefft. luy
 de ende quick. ende alle dat buten vunde. wert
 ende nyet vergadert en wert van dem velde en
 dat die hagel vpuellet ſteruet. Dye dat woord
 des heren enfruchten van pharaomis geſynde
 deden ere knechte ende ere quick to huys vlye
 en die des heren wort verſuenden leten geſyn
 de ende quick in dem velde. En die here ſprack
 to moyſen ſtrecke vit din hant to dem hemele
 dat hagel werde in alle dem lande van egypten
 auer die luyde. ende auer dat quick. ende auer
 alle kruyt des ackers in dem lande van egypten.
 Moyſes dye reckde vp ſin tode to de hem
 mele ende dye here gaff donre ende hagel ende
 lopende blyrem auer die erde. die here regende
 hagel vp erden in egypten ende die hagel ende
 dat vuyt voeren ſainen to hope ghemenget. en
 de was also groet als mie ghesyen en ward in
 deme lande van egypten. van dem dat dat wlk
 nisten geſchepen was. ende die hagel sloech i
 alle dem lande van egypten. alle dat in de vel
 de was van den mynſchen an bys to den beſte
 alle kruyt sloech die hagel ende tho brack alle
 holt des rikes. alleyn in dem lade yeſſen. dar
 die kindere van iſrahel waren vyl geyn hagel
 Pharao ſende ende eſſchede moyſen en aaron
 ende ſprack to en. Ick hebbe ouck nu geſundi
 get. die here is rechtuerdich ende ick ende my
 volck ſint vmylde. Byddet den heren dat die
 donder gades ende die hagel vphoere dat yck

uw vylate ende geyne wise meer hijt blate
Moyfes sede also ick fall vylt deser stat gaen
ende fall myne han de vylt strecken to den heren
ende sullen vp hoeren de donre ende de hagell
en fall met sin vp dattu wetes dat de erde des
heren is **I**ck bekenne waell dat du ende dine
knechte noch niet en vnturuchten ghod dem
heren dat vlas ende de gherste was gequetset
want de gheest de bloyede ende dat vlas alre
erst knopde dpe weyre ende dat meel en woe

den niet gequetset want se spade wete Moyses
dye ghink vylt van pharaone vylt der stat en-
de reckede sine hende toe dem heren ende hoe
den vp dye donre ende dye haegell ende voet
en regende dat niet met ouer de erde **A**ls pha-
raon sach dat de regen vpgheorde ende de hagel
ende de donre he vermeerde de sunde ende sine
herte it eme besweret toe maele sete ende hy
en lete niet de kindere ysrahels alsoe dye here
gebaden had dor de hant moyfi

Dat trende Capittell woe ghod sende dye
houfpronghe vp alle lant van Egipten vnde
woe duister dat wart dat nemant den andere
en sach

Unde sprack de here toe Moysen gank
toe pharaonem **I**ck hebbe eme sin her-
te verhardet ende siner knechte dat ik
myn teken doen in em vnde du seggest dyt in
dye oeren dinre kinder ende dinre neuen wo-
ducke ick de egiptien toe drucket hebbe ende
teyken in en gedaen dat gy wetet dat ick die
here bin **D**arumb gink Moyses ende aaron to
pharaonem ende sede eme **D**yt spreket de here
god der hebreer bys woe lange en woltu my
niet vnderdanch sin laet myn volk dat se mi
offeren ende off du en weder stest ende en wilt
er niet laten **S**iet ick fall moegen dye houfpro-
ge in din lant senden de sullen bedecken dat
oeuerste der erden dat er nemant bekennen en
kan met se sullen aff eten alle dat ouerbleuen
is van der hagellacht **S**y sullen aff knagen al

se dat wasset vp den acker ende sullen dyne
huyse veruullen ende dyner knechten vnde
alle de egiptier also vele als dine wedere ende di
grote wedere niet geseen en hebben van der tijt
dat se gebaren sint bys huyden vp desen dach
He kijden sik vmb ende gink van Pharaone
vnde pharaonis knechte spraken toe eme **W**o
lange lyden wy desen schaden **L**aet dat volke
dat se offeren den heren eten gade sustu niet e-
gipten vergeyt **S**y esscheden wederumb moy-
sen ende aaron to pharaonem de sede **G**aet en
de offert den heren uwen gade wye sint die de
daer gaede sint **D**oe sprack Moyses **M**yt vn-
sen iungen vnde myt vnser olden sullen wy
ghaen myt soenen ende myt dochteren myt
schape ende myt quicke dat is de hoechtijt
vns heren vns ghades **D**oe antwoede phar-
also **D**ye here sy myt uw woe fall ick uw en-
de uwe kindere gelaeten wye twiuel dan gy
en dencket woelicken **D**at fall also niet syn :

Exodi.

Nfi sprak de hē to moysen noch myt ey
 re plagen wyll ick toten egipten ende
 Pharaonem daer nae leet hy uw gaē
 ende dwinget uw daer to darumb saltu seggē
 dat dpe man lene van sine vrunde . ende dat
 wijff van eren naberen silueren ende gulden va
 re ende kledere dpe hēre fall genade geuen sijnē
 volke vor dē egiptien **M**oysses was eyn groet
 man to male in den lande van egipten vor pha
 raonis knechten ende al den volk ende sede en
 dat secht dpe hēre to der myddernacht fall ick
 gaen in egipten ende alle de eerste gebort in den
 lande van egipten fall steruen van der ersten
 gebort pharaonis aen dpe in sine konyncksto
 le sirtet bys in dpe eyrste gebort der dynstma
 get dpe dat wonet in der moelen . ende to alle
 der elster gebort der dyeren . ende fall eyn groet

ropen werde in al dem lande van egipten . sulc
 vor nye geweest en is noch na nummer komē
 en fall . mer vor alle den kinderen van ysrahell
 en luide eyn hoht niet van den mynschen aen
 bys an dat quick vp dat ghy weten myt wat
 mirakell ende teken deylet dpe hēre ysrahell vā
 den **E**gipten **A**lle dine knechte sullen nedersti
 gen to my . ende my anbeden ende seggen . gae
 ewech du ende alle dat volck dat dy vnderda
 nich is . daer na ga ewech **E**nde gink rau pha
 raone to male tormich . ende dpe hēre sprak to
Moysses **Ph**aro en fall uw niet hoeren vp dat
 voell teken gescheen in den lande van egipten
Moysses ende aaron dede alle de teyken bewy
 sens dpe geschreuen sint vor pharaone ende de
 hēre verharde dat hēre pharaonis . ende hy en
 lyet niet de kindere ysrahels vpt den lande .

Dat xij . ta . wo got gebort ysrahels kiderē toe
 een den dach erer verlosingen to ewygen dage
 ende wo se vpt egyptē quemen .

De hēre sprack to moysen ende aaron
 in den lande van **E**gipten . dese maent
 fall uw sin eyn aenbegin der maende .
 ende fall dpe eyrste sin in den maenden des iars
Spreket to all der scharen der kindere van ys
 rahell ende segget en . des teenden dages deses
 maendes fall een ygelick vor sin huisgesinde
 eyn lam nemen ende vor sin huis ende is er ge
 tael to klene dat erre niet genoeg en is dat lā
 to etē hy neme sine naber de em dat alre neest
 is sinen huse na getall der lude dat er ghenoch
 sy dat lam to eten **D**at lam fall wesen sunder

vlecke mans kunne eyn lemken na welke ge
 sette gy nemē sult ei sickenki . en haldē dat bys
 des verteenden dages deses maendes . en dat
 fall offeren alle de scharen der kindere ysrahels
 to den auent . ende nemen van sinen blode en
 de leggen dat vp ygelike post ende bouen i dē
 deckell der doer des huses . dat se dat ynne etē
 sullen . ende sullen vleys etē in der nacht gebra
 dē by dē vuere e vngedessemt boet myt siren
 loetken gy en sult dat nicht van etē dat we sy
 off gesadē myt water . mer alleē myt dē vur ge
 bradē dat hoeft myt votē myt dē igeweyde
 sult gy etē en dat en fall niet ouerbluē bis an
 dē morgē . off dat yet ouerblijft dat vbernt in

... dat hēre ...
 ... moysen ...
 ... aaron ...
 ... ysrahel ...
 ... egipten ...
 ... lam ...
 ... getal ...
 ... naber ...
 ... huse ...
 ... getal ...
 ... lude ...
 ... ghenoch ...
 ... lam ...
 ... wesen ...
 ... sunder ...

den vure Aldus sult gy dat eten Dwe lenden
sult gy goeden so sult gy aen uwen voten heb-
ben steue haldende in uwen handen ende eten
dat snelliken want dat is phat dat is ey ou-
ganck des heren En ick fall gaen in der nacht
doer dat lant van egipten ende slaen alle dye
erste geboert in den lande van egipten van de
mynschen an bys aen dat quick ende in all de
goedere van egipten fall ick die herte gericht
don ende dat bloet fall uw eyn teyken sin in de
dar ynne gy sult sin ende ick fall dat bloet sien
ende fall vor uw hyn gaen ende die verdpligē
de plage en fall in uw niet sin also ick slae dat
lant van egipten Ende desen dach sult gy heb-
ben in eyn gedechtnis ende sullen en hochtū-
lick en vperen den heren in uwen geborden to
ewygen de nste. **Zeuen daege sult gy dat vn-**
gedessemt broet eten des ersten dages en fall
geen dessem in uwen huseren sin • welker etet
gedessemt broet die siele fall vergan van ysrah-
hell • van den ersten dach bys an de seuenden
dach Die eerste dach fall hyllych sin ende hoge-
lyck ende dye seuende dach fall sin myt der sel-
uen vpren eerlic k neen werck en sult gy in en
doen • sunder de die to etender spysen horen • en
de sullet bewaren de vnghedessemt broedekē
ende in den seluen dage fall ick vyleyden uw
her vpt den lande van egipten • ende gy sult de
sen dach bewaren in uwer geboerde toe einest
ewygen gewonden Des erste mandes des we-
teenden dages des maendes toe auent • sult gi
ete dat vngedessemt broet bys an de xxi dach
des seluen maendes to auendes • in seuē dage
en fall men vinden goeten dessem in uwen hui-
seren wye dessem etet des sefe sal steruen van
der scharen van ysrahell • so van vrende als vā
inwoneē der erden • Alle dat gedessemt is en
sult gy niet eten • ende in allen uwen wonyngen
sult gy vngedessemt broet eten Ende moyses
effchede all dye alsten der kindere ysrahell • en
sefe gaet to en • en nemet ei dyere doer uwe ge-
sinde ende offert een paesschen • een gebondekē
der ysopen nettet in dat bloet dat dat is *** m**
een verken Jan den durpell **Geen van uw gae**
vpt der doer sins huses bys des morgens • die
here fall gan ende slaen egipten ende wanneer
hy suit dat bloet vp den ouerste deckel d doet
ende aen teyden postē **So klemmet hy vp dye**
doer ende en laet den slegert niet in gan in uwe
huysen ende uw to quetsen Derware dat wort
ewelick vor eyn gesette dy ende dinen kindere
en also gy i gaet i dat lat dat uw die hē to ge-
geue hefft also hi uw gelauz hefft • so sult ghy
halde dese offerhande en also uw uwe kindere
seggē wo is dese geystlichheyt Gy sult seggē
dat is de offerhade des ougaks des herte do hi
ouergmk dye huisere der kindere ysrahels in e-

gipten • slaende die egipten ende vnsere verlose
de Dat volk neygede ende abede ende ysrahels
kindere gingen vpt • ende dede also die here ge-
boden hadde • Moysi ende aaron En dat ghe-
schach in der myddernacht die herte sloch all
die erste gebarē vrecht in den lande van egyp-
te van den ersten gebarē pharaomis dye sat i
sinen stoele siner herlichheyt • bys an dye eerste
geboert der geuangenē deernen dye dar sat i
den ker keuer ende all yrste gebort alls quiks
Pharo stont vp in der nacht en all sin knech-
te ende alle egipten ende verhoeff sik en groet
ropen in egipten ende dar en was geen huys
dar en lach een dode in • Ende pharo effchede
Moyses ende aaron in der nacht ende spracck
Staet vp ende gaet van mynen volke gy ende
ysrahels kindere gaet ende offert uwen heren
also gy segget • Dwe schape nemet ende uwe
quick also gy gebeden hebet ende gat ewech
ende ge benedyget my *** dat is byddet vor my**
dat ick niet en sterue in desen suickden Dye
egipten dwongen dat volck snellyken to gaen
vpt den lande • ende spreken wy sullen alle ster-
uen Darumb nam dat volck meel voerspreng
* myt waret dat is derych leet dat gedessemt
woerde en de bonden dat in ere mantelē • ende le-
den dat vp ere scholderen • ende deden ysrahels
kindere also die here moyses gebade hadde en-
de beden van den egipten silueren ende gulde
vate ende voel kledingē ende gaff de volke ge-
nade voer de egipten Dat se dye en leynden •
ende boroueden dye Egipten • Ende do wand-
de die kindere ysrahels vā ramasses i Hochot
wael seeshondertduzent man to vote **Sonder**
kindere ende vrouwen ende dat vormenghede
volk beyder kunne gingen myt en *** dat sint d**
Egipten man ende wijff also se segen dese tey-
ken die god dede den kinderen van ysrahell ker-
de sich to de iodesche gesette **I**chape en quik
ende seer vele dyere aller kunne De berede dat
meel dat se lage bespreng vit egipte gebracht
hadde • ende mackten vnghedessemt asschen
broet ende se en konde des niet ghedessemt
so dwonghen sy dye Egipten vpt to gan en
geyn touynghe to make en leten se en noch se
en mochten gener offerhande brie maken De
wonyngē der kindere ysrahels in Egipte werē
weehondert en xxx iar • Also die volck bracht
werē des selue dages ginck vpt al dat her des
herte van de lande egipte Dese nacht is to be-
wate de here *** dat is se is gheordeneert to ga**
des dpenste Also se die here leydede vpt den la-
de van Egipte • ende dese sullen bewate alle ys-
rahels kindere in ere geboerden Ende do sprak
die here to moysen ende to aaron Dyt is dye
geystlichheyt des ouergans • geen vrende fall
van em eten • alle knechte die gegolden sint de

[Marginal notes in a smaller, cursive hand, partially illegible due to fading and angle.]

sullen besneden werde ende also sullen se dat e-
 te vrende ende dyenstlude sullen dat van niet
 eten in eynen huise fall dat geyen werde. ende
 sult van sinen vleysche niet vyt dragen. noch
 en sult der beyne geen to breken. alle dat volk
 der kindere ysrahels sullen dat doen ende off ei
 vrende pelgrim ***dat is dyc niet ghelouet nae**
uwten gesette. In uwet geselschop * dat is in
uwten gelouen. swylt komen en maken pasche
des herē de late eyrste besneden alle sine mans-
kinne dan fall se gewoenlick vpyen. ende fall
gelyck sin also eyn inwendyger der erden ende
wye oeck niet besneden en werdt fall van eme
niet eten. Dye selue ee fall sin de inwendyger.
also den vrenden dye by uw wandert. Ende de
den alle ysrahels kindere also en moyses geba-
den hadde. ende aaron. ende des seluen dages
vytleyde god ysrahels kindere vyt de lande vā
Egipten myt eten scharen.

Wat derteende Capittel. woe god moyses
geboet dat dye eyrste geboert des volks sullen
den heren gheoffert werden. Ende wo de suill
des wolcken ende des vuies en vergink.

Unde do sprak dye here to moysen. du
 salt my hyligen alle dye eyrste geboert
 de ette mo der lijff apent vnder den ky
 der van ysrahel. so van den luden. ende van
 den quicke. want alle sint se myn. Ende moy-
 ses sprak to den volke. Gedencket vimmer de-
 ses dages dat ynne gy vyt egipten gegan sint
 ende vyt den huise der egentschop want in der
 starcker hat vylede uw dye here vyt desler stat
 dat gy niet en eten enich yng edesemt broet.
 hunden sult gy vytgaen in den maende der m-
 en vruchten. ende wanneer dy got vyleydet i
 dat lant van chanaan. Etheen Amoreen. Eue
 en ende Thebuseen. Dat hy dinen vderen ghe-
 sworen heeft. vppe dat hy dy ghene dat lant
 vlypente melck ende hoemich ende in deser wi-
 se sult gy vpyen in desen maent. Seuen daghe
 saltu eten yngedesemt broet ende des seunden
 dages fall sin dye hoochude des heren. e. salt
 broet eten yngedesemt seuen dage lanck ende
 en fall by dy niet verschinen dat gedesemt sy.
 noch in allen dinen enden. du salt dinen vofē
 vertellen in den dage ende spreken. dat is da
 my god gedan heft in den dagen do ick quam
 vyt egipten. ende dat sal sin also eyn teyken in
 dinre hant ende also eyn graff vor dinen ogē.
 vp dat dye ee des heren alle wege sy in dinen
 monde. want in der starcker hant heeft dy dye
 here geleydet vyt egipten dat du bewarest de-
 sen dyenst vp dye gesatte tijt van daghen toe.

dagen * dat is van eynten iaere to de anderen. I
Also dy de here in leydet in dat lant van Cha-
naaan also hy ende dinen vderen gheswoeren
heft ende ghyft dy dat. so saltu scheyden alle
dat van moder lue gebaren werdt so vā my-
schen so van quicke. soe wat des mans kinne
heft schaltu hyligen dem heren. Dye eyrste ge-
boert des esels saltu loesen myt eynen schape-
ende off du des niet en loest so schaltu dat do-
den. Alle etste geboert des mynschen van dinē
kindere saltu loesen myt gelde. ende wanneer
dy dit sone morgen vraget. sprekende wat is
dat du salt en antwoerden. In der starcker hat
heft vns god dye here geleydet vyt egipten
van den huise der egentschop want do pharo
was verhardet ende en wolde vns niet laten.
do dode dye here alle dye eyrste geboert in de
lande van Egipten van der eyrster geboert der
mynschen darumb offer ick den heren alle mā-
kinne dat etste van moder lue gebaren wart
ende ick fall loesen alle dye eyrste geboert myt
te kinder. Ende hy rumb fall dat dy sin in dm-
re hant also een teyken. ende alsoe een vorhak
vmme eyne gedechnisse vor dinen ogen. Da-
rummo dat dye here in der starcker hant uw
vytgeleydet heeft vut egipten. Ende darumb
doe pharo leet dat volk. Dye here en leydet
se niet doer den wech doer dat lant der philisty-
en dat dye neeste is. ende voort achrede dat
dat en vyllychte niet en rouwede. * dat is den
volke. I off hy hedde seen stride wedder se vs-
staer. ende werden dan weder gekeert in egipten.
met hy leyde se vmb doer de wech der woe-
stemie dye daer is by den roden meer. ende ge-
wapent gink dat volck van ysrahel vut egipten.
Ende Moyses nam Joseps gebeente me-
de vut den lande darumb dat hy ysrahels kin-
dere besworen hadde. ende sprack god fall uw
vi seten draghet myn gebeente van hiet mit
uw. Ende alsoe se voort ghinghen van So-
ehot. se setten ewe tenten vp in ethan in den se-
sten eynden der gewiltis. ende dye here ginck
vor en toe wysen en den wech des daeghes in
eynre suill eijnre wolken. * op dat hy se behoe-
de van der hitten der sonnen. Ende des nachts
in eynre suill des vuies. vp dat hy worde eyn
leydesman to beyden siden. Ende ny en gebrak
dye suill des wolkē des dages. noch dye suill
des vuies des nachts vor den volke.

Dat xiiij. Capittel wo pharo ende alle dat volk van egipten ysrahels kinderen nauolgen ende alle in dat mer verdroncken.

De here sprak to moysen ende se de em spreck toe den kinderen van ysrahell dat se wederkeren ende slaen et tenten vp an der iegenheyt van pharioth dat is tuschen magdalum ende dat meer entegen bel sephon in des angesichte set ere wonynge vp dat mer want pharo sal seggen ouer de kinder van ysrahell se sint bedrenget in den lande ende dye wostenige hefft se besloten ende ick sal se verharde ende hy fall uw nauolgen ende ick fall werden glorificiert in pharaone ende in alle sine her. Ende dye egyptien sullen weten dat ick dye here bin. Hy deden als en dye here gebaetschopt is et den konynge van egipte tēdat dat volk was geuluen ende verwandelt is pharo sin herte ende sine knechte ouer dat volck ende spreken wat wolden wy don dat wy ysrahell wloesen dat se vns niet meer en dyenden. He to ruste sinen wagen ende nam alle dat volck myt en ende nam sech hondert pyterwilde wagen ende wat in egipten wagen warē ende leydes luide des gantsen hers. Dye here verharde dat herte pharaonis des koninges van Egipten ende veruolgede de kindere ysrahels ende se toghen voort myt mechtigher hant. Ende als dye egipten nauolgeden de votsoren der voorgengere. Hy vonden se by de tēren by den meer. Alle dye ghereyde ende dye

wagen pharaonis ende alle sin her werē in fy riot tegen belsephon ende do sich pharo neke de ende ysrahels slogen ere ogen vp ende segde de Egiptien na en komen doe entvriuchte de se sich to male sere ende repen to den heren ende spreken to moysi. En weren licht in Egipten niet grauere genoch. darumb du vns vrytledest dat wy steruen in deser wostenigen. Wor rumb woldeoldestu dat don dat du vns leideft vryt egipten. Ende seden wy dy niet to woeren in egipten ghauck van vns dat wy denen de Egiptien. It is beter to denen den egiptien dā to steruen in der wostenigen. Ende sprak moyses to den volcke en wylt uw niet vruchten staet ende seet dye grote teyken des heren die hy hude doen fall. Dye egiptien dye gy ny seet en sult gy voortmeer niet sien to ewygen dagen dye here fall vor vns striden en gy sult swyge. Ende dye here sprack to moysen wat ropestu to my segghe den volcke van ysrahell dat sy voortrecken ende vphue du din wode ende vt strecke din hant ouer dat mer ende deyle dat vp dat dye kindere ysrahels gan mydden dwoge dar doer. Ende ick fall pharaonis herte verharde dat sy uw veruolgen sullen ende ick fall glorificiert werde in pharaone ende in alle sinen her in sinen wagenen ende in sinen refigen dat dye egiptien weten dat ick de here bin als ick geert werde in pharaone ende in de wagen ende in de refigen. De engel verhoeff sich dye vor de volk vā ysrahel plach to gan ende gink

Dat xiiii. Capittel wo pharo ende alle dat volk van egipten ysrahels kinderen nauolgen ende alle in dat mer verdroncken. De here sprak to moysen ende se de em spreck toe den kinderen van ysrahell dat se wederkeren ende slaen et tenten vp an der iegenheyt van pharioth dat is tuschen magdalum ende dat meer entegen bel sephon in des angesichte set ere wonynge vp dat mer want pharo sal seggen ouer de kinder van ysrahell se sint bedrenget in den lande ende dye wostenige hefft se besloten ende ick sal se verharde ende hy fall uw nauolgen ende ick fall werden glorificiert in pharaone ende in alle sine her. Ende dye egyptien sullen weten dat ick dye here bin. Hy deden als en dye here gebaetschopt is et den konynge van egipte tēdat dat volk was geuluen ende verwandelt is pharo sin herte ende sine knechte ouer dat volck ende spreken wat wolden wy don dat wy ysrahell wloesen dat se vns niet meer en dyenden. He to ruste sinen wagen ende nam alle dat volck myt en ende nam sech hondert pyterwilde wagen ende wat in egipten wagen warē ende leydes luide des gantsen hers. Dye here verharde dat herte pharaonis des koninges van Egipten ende veruolgede de kindere ysrahels ende se toghen voort myt mechtigher hant. Ende als dye egipten nauolgeden de votsoren der voorgengere. Hy vonden se by de tēren by den meer. Alle dye ghereyde ende dye

vp dat sy bekennē dat broet, dat ik sy mit gheuoedet hebbe in der woestingen. do gy geleydet worden vit dem lāde van egipten. ende do sprack moyses to aaron. neme eyn vat en daer do yn also veel man als eyn mate gomoz mach ynne halden en setre dat voer den herē dat toe behalden in uwen geslechte: als got hefft gebo

den moyfi. En aaron leide dat in den tabernac kel to behalde: sonder yrahels kinder etē man na. xl. iaer bys sy quemen in dat lāt dar sy ynne wone solden. Mit der spysē sint sy geuoedet bys sy queme an dat eynde des lādes chanaā sonder gomoz is dat ryende weil ephy

Dat. xvij. Capittel wo dat volcke met toe drincken en hadde en murmurde auer Moyses. ende wo iosue streyt tegen amalech en wo he ghewan

So alle de welheit der kindere Israhels vit der woestingen Syn by ere woningen voort getogē were. Sy sette ere tente in raphadim na des herē woede: daer en was geen water to drinckē vnder dē volck en sy ruchelde wedder moysen en spreke. giff vns water to drinckē. en moyses sprack waer vmb kiuet gy tegē my? Waer vmb bekort gy den herē? Aldus hadde dat volck dorste vmb gebrekes wyllē des waters: en murmurden tegen moysen en spreke. war vmb heffstu vns doen gaen vit egipten dattu vns en ynse kindere dodest en ynse xee van dorste? En moyses reep to dē herē en sprack. wat sal ik to dē volck doen? Noch eyne kleyne wyle en sy werde my stepnigē en do sprak de herē to moysen. Gack dē volck voer en nym mit dy de aldestē vā yrahel en nym de rode in de hāt dar du dat water mit slogest en ganck. Sye ik sal staen voer dy in dē stepne oreb: en du salt den stepn slaen: en vit eme sal water komen dat dat volck dēcke

Moyfes dede also voer den aldestē vā yrahell. en hete der stat name bekoringe vmb der kroonungen willē der kindere yrahels. en vmb dat sy den herē bekort hadden spreke. Is gdt in vns off niet? Do quam amalech en streyt tegē de kindere yrahels i raphadim. Do sprak moyses to iosue. Kelse dy māne en ganck morgen vit en stride tegē amalech. en ik sal staen vp dē hogesten des berges en hebben de rode gades in myne hant. En iosue dede als eme moyses gesacht hadde en strede weder amalech. Moyses en aaron ende hur de gingen vp de hogede des berges. ende als moyses tekede sin hende vp so wan yrahel ende als he sy eynweynich nedder lete so wan amalech. Ende moyses hē de weeten sware. daer vmb nemē sy eynē stepn ende leiden en vnder eme dat vp he sat. Aaron ende hur helden eme de hende vā beiden syden en so geschach dat de hēde niet moede en worden bys de sonne vnder genck. en iosue veruige de amalech en sin volck i dē mōde des swerdes. Dat is in der spytten off scharpe des swerdes. Ado sprak de herē to moysē. scrue dyt in eyn gedechtnis i eyn boke: en giff dat dē oē iosue want ik sal verdylligen Amalech gedechtnisse

...de herē ende moyses quamen vns
...de herē ende moyses quamen vns
...de herē ende moyses quamen vns

Dat. xvij. Capittel wo dat volcke met toe drincken en hadde en murmurde auer Moyses. ende wo iosue streyt tegen amalech en wo he ghewan

So alle de welheit der kindere Israhels vit der woestingen Syn by ere woningen voort getogē were. Sy sette ere tente in raphadim na des herē woede: daer en was geen water to drinckē vnder dē volck en sy ruchelde wedder moysen en spreke. giff vns water to drinckē. en moyses sprack waer vmb kiuet gy tegē my? Waer vmb bekort gy den herē? Aldus hadde dat volck dorste vmb gebrekes wyllē des waters: en murmurden tegen moysen en spreke. war vmb heffstu vns doen gaen vit egipten dattu vns en ynse kindere dodest en ynse xee van dorste? En moyses reep to dē herē en sprack. wat sal ik to dē volck doen? Noch eyne kleyne wyle en sy werde my stepnigē en do sprak de herē to moysen. Gack dē volck voer en nym mit dy de aldestē vā yrahel en nym de rode in de hāt dar du dat water mit slogest en ganck. Sye ik sal staen voer dy in dē stepne oreb: en du salt den stepn slaen: en vit eme sal water komen dat dat volck dēcke

vnder de hemele. ende moyses tynnerde eyne
altaer en here sinen name. de here is myn erhe-
uinge en sprack want de hant alleynne des here
en de strijt gades sal sijn tegen amalech. va de
geslechte beth in dat geslechte

**Dat. xviii. Capitel wo Jetro Moyses wy-
ues vader to eme quam ende wo sy die richte-
ren dar volck to richten.**

Unde als do gehoerde ietro die prieste-
re va madian Moyses swagerhere alle
dat de here moysi hadde gedaen en ysa-
hel sinen volcke. en wo de here daer vmb ysa-
hel hadde geleydet vit de lade van egipte. He
nam zelphoram moyses wyff de he weder vm-
gesant hadde ende sine twen soene. de eyne here
gerson. want de vader sprack. **Jek was eyn in
komelick in ander lande en de ander here elea-
zar. want he sprack. Mynes vader god is my
helper. en he heeft my verlost van pharaonis
siverde. Dar vmb quam ietro moyses swager-
here ende sine sone en sin wyff to moysen in die
wyltemisse dar he hadde sin volck gelegert by
den berch gades en he vntboede moysi en sede.
**Jek ietro din swagerhere kome to dy. En dinn
wyff en din twe sone mit er. En moyses geck
vit sine swagerhere to gemoete ende anbedede
ende kussede en. en sy groetede sik malckande
en mit vrede samen wordē. En als he quam i
de tabernackel do vertaelt moyses sine swager-
here allet dat god pharaom gedaen hadde en
alle egipten vmb ysaheles kindere wylle en alle
de arbeit de gescheen was vnderwegen en dat
sy de here verlost hadde. **Erut ouwet wart ie******

etro vpp alle dat gued dat die here hadde ghe-
daen ysrachel dat hie en verlost hadde vit der
egipter hant. en sprack gebene dy get sij de he-
re de uwe verlost heeft vit der egiptier hant. en
van pharaonis hat. Die sin volck heeft verlost
va der egiptier hant. nu hebbe ick bekant dat
de here groet is bauē alle gode. vmb dat sy ho-
modelick hadden gedaen wedder eme. En dar
vmb offerde ietro moyses swagerhere offerha-
de ende offer de heren. Do quam aaron en all
de oledeste va ysrachel dat sy mit eme etē broet
wer de here. En des andere dages sat moyses
dat he dat volck richtede en sy stonde by moy-
si van de morgē bys an de auēt. En als sin swe-
gerhere dat allet gesach wat he dede in de volck
doe sprack he wat is dattu deyst in de volcke.
Wat vmb bystu alleynne. En alle dat volck bei-
det van de morgē bys to de auēt. Moyses ant-
worde em. dat volck köpt to my en vragehet
des here sentencie. en wan eyn nye twedracht
geschuyt tusschen en. so komē sy to my dat ik
ordele vnder en en wyse en de ghetot gades en
sinen ewen. Ende ietro sprack du en deyst niet
eyn gued werk mit geckliker arbeit wordestu
verteret en dat volck dat mit dy is. dyt werk
is bauen dine macht. du en machst yd alleynne
niet wrarbeiden. sonder hoere myne wort ende
mynen raet. ende die here sall myt dy sijn. du
sallt dessen volck sijn in den saken die toe gade
behoeren dattu auerdragehet dat me to deme
volck saghen sal ende toenen en die wyse ende
die manere to bedē. en de wech de sy in gaen
solen en wat werks sy doen solē. **Hüder vorse**

en kose vit alle de volk wylse inā en god vruch
tende in de de warheit sij en de gryncheyt ha
tent en make vit en tribune dat sint here aue
dusert. lœturiouen herē ouer hūdert. herē aue
vffstich: en herē ouer tpen die dat volck richtē
alle tijt. En wat en to groet werē brenghen sy
an dy en sy richten allepne de klepne sakē. En
aldus sal yd dy lichtet sijn als de boerde ghe
deplē is vnder de anderē en off du dat doest so
vullenbrēgestu dat gesette gades en sin ghe

kode machstu de vrendegē en alle dyt volk ke
ret wedder vmb myt vreden to sinre stede. Als
moyse dyt gehoerde he dede allet dat he eme
rede en vituerkore strēge mans vit alle de vol
ke vā ysrahel en make de sy voelstē des volckes
Tribunē Cœturiouen Vyffstiger en Tpenet he
ren die dat volck richteden alle tijt en wat dat
swaerste was brochtē sy to moyse: dat lichte
richten sy alleyn en moyse leet sine swegethe
ten de kijde wedder vmb en gēck in sin lant

Dat rit. Ca. wo god moyse lete komē vp
den berch synai en gaff eme de ghesette en alle
dat volck was vmb den berch en nyemant en
dozste eme gencken.

Des deerden maendes do die kindere vā
ysrahel vit egyptē gegaen werē in dyc
woelsteme synai en als sy gegaen we
den vā raphadim eēt gekomē werē in de woelste
hpe sinay richte de sy ere tentē vp: vp der seluē
stat. ende dar selues satte ysrahel sin tēte vp te
gen den berch en moyse genck vp to gade an
den berch. Die here heischede en vā den berge
en sprack. Dyt sage iacobs huise en kundighe
dyt den kindere ysrahels. gy selfs hebber ghe
sien wat ik den egyptien hebbe gedaen wo ik
uw gedragē hebvp de vlogelē der aē en nā uw
to my. Dat vm off gy myne stymme hoert en
verwaret myn verbūt: so sult gy my sijn hoech
lick lpeff en vituerkare van allem volcke. All
ertick is myn en gy sult my sijn i eyn priester
lick rick dat is die groeste ende vituere wdelste
rick. Leē eyn hyllich volck. Dat sint die wōde

die du sult spreken to den kindere van ysrahel
Moyse quā en heischede die oldestē des vol
kes en leyde vit alle die reden die die here ghe
baden hedde. Ende alle dat volck antwerde sa
mentlick allet dat die here gesacht hefft solen
wy doen. Do moyse des volcks wort wedder
vmb de here gesacht hadde do sprack die here
to eme. To hant sal ik komē to dy in duncker
heyt dat my dat volck hoere spreken to dy en
geloue dy. En btschoppede moyse des volks
wort to de here en de here sachte eme: ga to de
volcke en halichde sy hude en morgē en sy solē
wasschen eēt kleydere en sijn benit vp de derde
dach. des derde dages sal die here neder komē
voet alle de volcke vp de berch synai. du salt de
volck setten termme al vmb en vmb. ende salt
sagē hude uw dat gy niet en gaet vp de berch
ende wort sin eynde niet. Alle die de berch wēt
de solen des dodes steruen. geyne hende sullen
en toeren. sonder myt steppen sal he verworpen
werden. off dorchschaten werden myt geschut
te. yd sij ve off mynsche yd en fall nyet leuen.
als die basune begynnet tho luyden so solen sy

[Marginal notes in a smaller, cursive script, likely a commentary or continuation of the text.]

vp den berch gaen Ende genck moyses van de
berge nedder to dem volcke ende hylligede sy
Ende als sy ere kleyde gewasschen hadden:
sprack he to en: stat all berayt bys an de derde
dach en neket uwen wyuen niet. Als nu was
tokome die derde dach: ende die moegen wer-
kkiede sik. Syet do begude man to hoere dye
doenre en die blye begunden to schine en eyn
aller dyckeste wolcke bedeckede de berch: ende
dat geschal der basunen begaen verschrecklike
to lude en eruchtet sik dat volck dat was i
den tenten en als sy moyses vitgeleide de heren
to gemoere va den stede der tenten. sy stunde an
den woerle des berges en al die berch van sy-
nay tokede: darume wat die here neder komen
was in de vure vp en en sloech de roke vp van
eme als vit de ouene: also was de berch verue-
lick en die luyt der basunen woos al gemekelick
merer en ma hoerde yd weter. Moyses sprack
ende die here autworde eme en die here quam
neder vp de berch synay in der hogede des ber-
ges en heiffhede moysen vp de hogede des ber-
ges. En as moyses dar vp gegaen was sprack
die here to eme: ga nedder en voetsage de vol-
ke dat sy villicht niet auer en gaen ere gesette
to syen den here en also voega dat moyste deyl
van en en die priestere die dar vpsyngen sollen
werde gehylliget dat he sy niet en voeslae. En
do sprack moyses to de here dat gemeyne volck
en mach niet vpgaen vp de berch synay. Wat
du heiff getuyget en geboede seggede set te ere
eynde by de berge en hyllige de to welke sprack
die here. Gack en styge nedder: du salt vpgan
en aaron mit dy die priestere en ok dat volck en
soll ere eynde niet auertrede en en sollen nyet
vp gaen to de here: vp dat he sy villichte nyet
en dode. Moyses geck neder to de volck en sa-
chte en alle dinck.

**Dat twintigste Capittel wo god moyses
laede tho halden die tyen ghebede. Ende iu-
welick besunder noemde.**

Die here sprack to Moysen alle desse re-
de. Ick bin die here din god die dy ge-
leider hefft vut deme lande van egypte
van de huise der eygenshop. Du en salt geyne
vode gade hebben vor my. du en salt dy gey-
ne gesneden bilde make noch geyne gelikemisse
die bouen is in de hemele en benede vp der erde
noch der die dat sint vnder der erde in de wate-
re. Desse en saltu niet anbede noch niet ere. Ik
bin die here din god stark lpeffhebende vyff
tijende die quaetheit der oldere in den kindere
bys in die derde en in die werde geort: der die
my hebbē gehater: ende doen barmherticheyt
in velen dusende den die my lpeff hebben ende
myne gebade holde. Du en salt den name dms
gades niet ydelick in dine mot nemē. En de he-

re sal en niet vntschuldige de sine name ydelick
nomet. Gedenck dattu de hillige dach vyrest
Sees dage saltu wercken en salt all din werck
doen. Eoder die seuēde dach is die saboth des
heren dms gades in de saltu geyn werck doen
du noch dine sone noch dine dochter: din kne-
chte din maghet: noch din we: en alle vromde
volck dat binne dine portē is. In sees daghen
hefft god hemmel en erde ghemaket: dat meet
en allet dat in en is: en raite de des seuenden da-
ges: darume gebenediede god den sabothdach
en hilligede one. En dine vader en dine moder
vp dattu sackleuich werdest vp der erde de dy
god din here geue sal. Du en salt nyemat doet
slaen. Du en salt geyn auerspyel driue. Du en
salt niet stelen. Du en salt weder dine neyten
geyn valsch getuych draghen. Du en salt dms
neyste huys niet begerē. Nyet en saltu begeren
sin wyff noch knechte noch maget noch ossen
noch eselle noch allet dat syn is. Alle dat volk
sach die styme ende de schynende blye en ho-
den dat gheluyd der basunen. ende den berch
tokende ende worden vorueret ende verschrec-
ket myt anste. Sy stunden van vrenen ende
sachten Moysi. Spreke du to vns dye dinge
die dy de here sagen salende wy solen dat ho-
ren. Die here en sacht niet to vns. vyllicht dat
wy niet en steruen. Ende Moyses sprack thoe
deme volcke. En wylt uw niet vruchten: god
is daer vmb komen dat he uw proeuen wolde
ende sine veruermisse in uw wete ende ghy niet
en sundighet. ende dat volck stunde va wene
ende moyses genck to in der duystermisse daer
god yne was. Hie en bouen sprack dye here
to Moysen. Dyt saltu sagen den kinderen van
ysrahel. Gy hebbet gesyen dat ick uw to sprack
van deme hemmele. gy en sullen geyn slyuere
gade maken: noch geyn gulden gade en sullen
gy uw niet maken. gy solen my maken eyne
altaer van erden ende daer vp sole gy offeren
uwe offerhande en uwe vredelike offerē. Dwe
schape ende ossen in alle der stat daer gede-
nisse wert mynes namen. Ick sal to dy komen
ende ghebenedye dy. ende off du my eyne stey-
nen altaer wylt maken: dat en saltu niet make
van gesnedenen steynen. ende off du din metz
vphueest dat en boue so wert dat beuleckt Du
en salt geyne trappē vp gan to myne altar dat
dine schemelichheit nyet apēbaer en werde.

**Dat xxi. Capittel wo god gaff Moyses de
gesette: ende rechte wo me sik halden solde.**

Dit sint die gherichte die du en vorleg-
ghen salt. Off du eyne hebreeschen
knecht geldest. Sees iaer fall hie dy
denen: in deme seuende late en vry vregheues
vit gaen. myt welckem kleyde he in quam mit
dem seluen sal he vit gaen. hefft he eyn wyff sy

ende me des ghewone is van gysteren ende er-
 ghysteren ende hebben deme heren des gewar-
 net. Ende dye here en niet beslotten en helde
 ende dodet he den man off wyff: den ossche sal
 man steynigen ende sinen heren doden. Off me
 gued wyl hebben van en. so sal he gixuen wat
 me heeschet vor sin leuen. Ende off he yeman-
 des sone off dochter stoetet myt den hoeren.
 Deme ghyliken ordele sal he vnderliggen. en
 de off he epnen knechte off derne stotret so sal
 he de here des knechtes. geue dertich syden
 siluers: ende den ossen sal man steynighen. So
 wye epnen putren apent off greuet en deket
 den niet to ende vvel daer eyn offe off eyn esel
 in. dye here des puttes solde dat vve gelden. en
 dat doet is sal sin blyuen. Off eyn vroude of-
 se wunder ende de stouet: so solen sy den leuen-
 dighen ossen verkopen ende dat gelt deyle en-
 de dat aes des doeden ossen vnder sich deplen.
 Ende off he wylste dat die osse to stotre plach
 gysteren ende eergysteren ende en sin here niet
 en verwaerde: so fall he eme epnen ossen wed-
 der gixuen voer synen ossen ende he sal dem do-
 den to mael behalden

Dat twe ende twintigste Capittel: so wye
 me die gheboede gades halden sal daer vit dye
 luyde moghen weten wye man verdyligē fallt
 die misdiedigen

So wye epnen ossen stelet: off eyn scha-
 pe. ende doedet off verkopet dat. vyff
 ossen sal he vor epnen ossen gixuen en-
 de veer schaepē voer eyn schaepē. ende off eyn
 deeff boket in eyn hups: off vnder greuet dat
 ende wyrt dat ouer ghewunt ende steruet. die
 en also steet is des bloedes niet schuldich. ende
 deyt he dat als dye sonne vp is geganghen soe
 is he manslachtich ende he sal steruen ende off
 he niet en hefft dat he vor dat ghestaelē gued
 wedder kere: me sal eme verkopen. ende wyrt
 by eme vunde leuende dat hye ghestoelen hefft
 dat sij osse esele off schape: dubbel sal hye daer
 voer gixuen. Off yemich quetsēt epnen acker
 off wingart off leydet sin vve dar in: dat dat sy
 voedet van der luyde guede. So wat he betret
 hefft in sinen acker off wingarden sal he eme
 vor den schaden rjchten. Off eyn vuyt vitgin-
 ge ende vntfenghede die aren ende begreep dye
 garuen der vruchte off staende korn in dem ac-
 ker die dat vuyt vntfenghede die sal den scha-
 den gelden. wye sinem vrunde lenet gelt off ey-
 vat to bewarende: ende wyrt dat van dem ghe-
 stoelen die dat vntfangen hefft is dat de deeff
 wyrt vunden he schal dat dubbel gelden. ende
 off de deeff verborghen blyuet de here des huy-
 ses sal voer dye gode dat is vor dye richters.

bracht. Iwerden ende sal daer sweren dat he sin
 hant niet ghestrecket en hefft in syns neyten
 guede in yemigerlepe wyse to bedrieghen off in
 ossen off in schapen: in eselen in kleyderen. en
 de off in wat schade dat men doen mach ende
 er beyder sake fall komen voer die gode. en off
 sy dat ordelen so sal he dat tweyuoldich betae-
 len sinen neyten. So wy sinen neyten lenet si-
 nen esel: off ossen: off schape: off yemich vve tho
 bewarende ende steruet dat off wyrt kranck: off
 wyrt gherouet van den vanden. ende nyemāt
 des en spet. dat sal he in dat myddel tusschen
 en beyden sweren: dat he sin hant niet en hefft
 ghestrecket to sinen neyten guede ende die he-
 re sal den eyde vntfanghen ende de ander en sal
 niet werden gedwunghen wedder thoe keren
Iset eme affgestoelen he sal den here den scha-
 den gelden. hebben ydt die deere getren. hye
 bringe eme dat ghedodet is: ende niet en darff
 he dat wedder kere. **W**ye van sinen neyten
 ychteswat borghet off lenet: ende yd kranck
 wyrt off steruet dat sin here nich enteghenwo-
 dich is me sal en dwingen dat wedder to geue
 ende is die here en tegenwoordich he en fall des
 niet wedder keren alte meyste: off dat ghehuy-
 tet was ymme loen sinen werckes. Off yem-
 ge epnighe iuncfrouwe vntleydet die noch ne-
 mant ghetruwet en is ende sleept by er. he fall
 sy begueden ende sal sy tho wyue hebben. ende
 off der iuncfrouwen vader eme der niet en ge-
 uen en wyl: he fall er gelt gixuen na der wyse
 der beguedinge de de iuncfrouwen to vntfan-
 gen plegen. Die tweuenersche late nicht leuen
Wye myt yemighen beesten to schaffen hefft
 he sal des dodes steruen. **W**ye den affgode of-
 fert sunder alleyn gade dye sal doet geslaghen
 werden. Den tokomelinghen en saltu niet be-
 douē en salt en niet quelē. wāt ok gy wart ordē
 de gewesen in deme lande van egypten. De we-
 de wen ende wepsen en solt gy niet schedygen
 quetsēt gy sy: sy solen to my ropen ende ik fall
 er ropen hoeren: myn toznicheyt sal sijn vnuet-
 dighen ende ick sal uw slaen myt deme swerde
 ende uwe wiue solen werden wedewen en uwe
 kindere wepsen. Ende off du gelt lenest mynē
 armen volcke dat myt dy wonet dye en saltu
 niet dringen als een schatter noch myt woker
 sy verdrucken. Off du kleydinge to pande ne-
 mest van dinen neyten: er die sonne vnder ga-
 ghyff eme dat wedder: want yd alleyn is dat
 kleyt dat he sin licham myt beddeket: ende en
 hefft niet anders dat he inns slape. en ropt he
 to my ik hore en: wāt ick bin barmhertich de
 gaderen dat is den richterē. len achterspreke
 met. en de vorste dins volks en sprak niet ouell
Dinē tyende en din ijerste vrucht en versue niet
 to offeren. **D**ye ijerste gheboort dinte sone saltu

[Marginal notes in a smaller script, likely a commentary or gloss on the main text.]

my geuen: van dynen ossen ende schacpe saltu des seluen gelikes doen. Seuen dage sij yd by sinte moder. des achten dages so geuet my. gy solen my hyllige manue sijn. Alle vlesch dat yemich der woergesmaket hefft en sole gy nyet etten: met werpet yd wer de hunde

Dat. xxiij. Capittel wo god se leide barmhertich to sijn. ende wo se solen striden tegē die amozreen ende winnen. ende wye sy drij mael in deme iaer hoctijt maken solden. Ende woe sy dat hoctijt der vngedysender brodere solden bewaren

Niet en saltu vntfangen die stymme der der logene: ende voge dine hende niet dattu vor den vnyplden sprekest valsche getuyge. en volge niet der scharen ouel to doen. ende en volge nyet den ordel veler luyde dattu also errest van der waerheit. Des armen en late dy nyet verbarmen in dem gericht. In vnrecht saken. komstu tegen dyns vyā des ossen off esel die verret is: bringe en wed der thoe eme. Spestu den esel des die dy hater liggen vnder syne last du en salt en nicht voer bygaen: sonder du salt en vphouen myt er. du en salt nyet affwyken in dat ordel des armē. In rechtuerdiger saken. Logene saltu vleen. de vnschuldigen en den rechtuerdigen en salt du nyet doeden: want ick hare den boesen. Du en salt gepne gauē nemen: die welke dat ock de wysen vorblinde ende verkeren die woerde der rechtuerdigher den pyllegrimmē en saltu nyet verdrucklich sijn. want gy kennē doch dye wōkomelinge sele: want gy selfs vromde ge wesen in egipten. Sees iaer saltu dat ertick sepe ende sal dye vrucht dar vā vergadden. Des seuenden iaers saltu dat leddich laten. ende rassen doen vp dat die armen dines volkes eten. ende wat dat van ouerblyuet dat sal etten dat we des ackers. Also saltu ock doen mit dynen wingarde ende myt dinē olyegarde. Sees dage saltu wercken des seuenden dages saltu vphoeren: dat dine ossen ende dine eselen rastē ende diner dernē soen ende dine vromde gesyn de sick erkoelen. Allet dat ick uw heb gesecht sole gy bewaren. ende by dem name der vthwēdiger gode en sole gy niet sweren. ende me fall dat vit uwen monde nyet hoeren. Drij mael alle iaer sole gy my hoechtijt maken. dat hoechtijt der vngedysender brodere sole gy bewaren. Seuen dage saltu vngedysemet broede etthen als ick dy geuēde hebbe in der tijt des maendes der nyen. dat is des maendes daer ynne erschynē die ierste nye vruchte. Do du gēgest vth van egipte. du en salt in mynen angefichte. dat is i der stat myner offeringe. met ydel

schynen. dat is ane offer. Ende du salt vyren de hochtude des maendes der ijerster vruchte dynes werckes so wat du ock seydest in den acker. Ende ock die hochtude des vit ganges des iaers: als du alle ditt vruchte vergaddert heft vit den acker. Drij mael in deme iaere fall alle mans kum erschinē vor dem hecē dynem god. Du en salt niet offerē vp den deissem dat bloed dines offerhandes noch die vetticheyt mynes hochtides en sal niet bliuē beth to morghe. Die erste vrucht diner erden soltu brenghen in dat huis godes dynes heren. du salt dat siekelken niet sedē in syner moder melck. Sie ick sal mynen engel senden die dy vrgaen sal en behode die in dem weghe. ende he sal die leyden in die stat die ick dy bereit hebbe. Bewaer en en hore sine stymme ende late dy niet duncken en tho vorinaden he en let dy niet. als du sundigheft ende my name is in eme en effre du horeft sine stemme. en allet dat ick spreke. so sal ick viat sijn alle dinte vyande. Ende verdrucken all de dy bedrouen en myn engel sal dy leyden en vrgaen toe amozreen ende etheen. pherseen ende chananeen euten ende iebuseen dye ik verdruckē sal. Du en salt ere gode niet anbeden ende en salt sie niet eren. en du en salt ere wercken niet doen. sonder du salt sy verstore ende salt ere sile to breken. gy solen uweim gade deme heren denen vp dat ick ghebenedye din broet ende din water. dat is din kost ende din dranck. Ende affnemen mydden van dy die kranckheyt. din lant en sal niet vnruichebaer noch vndrechtlick sijn. dat ghetael diner daghe sal ick vrul len. mynen anst sal ick vor dy hen senden ende sal doden alle dat volck to den du in geyst. alle dinte vyande rugghe sal ick tegen dy kerē ende sal hoeren. dat sint anst eres moedes. Ijerste vit senden. Die vluchtich maken solle dye euen ende etheen er du dar in komest. Ick en sal sy in eenem iaer nicht tho mael vniagen vā dinen angefichte. dat dat ertick niet to mael woeste en werde. ende de beesten tegen dy vpwasschen. Allentelen fall ick sy verdriven van dinen angefichte beth du dy vermeret hefft. ende besitrest dat lant. Ick sal dinen ende sette van de woeden meer beth an dat meer der phylistiner. ende van der woesteyen beth an dat ghewatere. Ick sal gheuen in uwe hende de bewonere des landes: ende sal die verwerpen vā uwen ansichte. Du en salt geynen voebūt myt en an gaen: noch myt eren goden. In dynem lande en sullen sy niet woenen: vpp dat sy vylliche dy niet en doen sundigen enteghen my weret dat du deenest een goden dat welke dy sekerlike to schanden komen sal.

[Marginal notes in a smaller script, likely a continuation of the biblical text or commentary.]

Dat. xliij. ca. wo moyses ende dye edelsten
vp ginge vp den berch van synay. en wo god
en erschene. ende wat heyt tho moyses seide.

Onde dye here sprack tho moysy. **G**ak
vp thoe dem heren du ende aaron. na-
dab ende abiu. en. lxx. dye edelste vā
ysrahel ende antedet van vernes. ende moyses
fall allens vp ghaen thoe dem heren. ende dye
anderen en sullen em nyet gheneken noch dat
volck en fall nyet myt em vp ghaen. ende da-
erumb quam moyses ende seide thoe dem volck
alle dye woerd des heren ende sijn ghyrchte-
ende doe antwoerde alle dat volck myt eener
stemmen. alle die woerd des heren die du vns
heuest ghesacht wyllen wy doen. ende moyses
schreef alle die rede des heren ende stunden des
moeghens vroech vp ende tymmerden een al-
taer dem heren an die wortel des berges. ende
rij. titell nas den twelff gheslechten ysrachels.
ende sande die iunghen van ysrachels kinderen
ende offerde ene offerhande ende si offerde vte
delike offer dem heren twelff Caluer. en moys
ses die nam dat halue deell des bloedes en go-
te dat in grote bekere ende dat ander deell go-
te hee vp den altaer. ende nam dat toke der ge-
loffenys ende las dat thoe horende dem volck
Doe spraken sy alle. allet dat die here ghespro-
ken heeft wyllen wy doen ende willen sijn ge-
hoosam. ende hee nam dat bloet ende sprenghe-
de dat vnder dat volck ende sprack. dit is dat
bloet der verbuutnis dat dye here mit w gema-
ket heeft ouer all dese weeden. ende Moyses en-
de aaron ende nadab ende abiu. ende seuentich
van den edelsten ysrachell ghynghen vp. ende
seden god ysrachels ende vnder synen voeten
als een werck van saphiren steynen. ende recht
als de hemmell als hee clare is ende oeck en le-
de he nyet syne hant boeuen dye kynder isra-
hels die verne enwech gheghanghen waren.
*dat is he en barch sik nicht vor en. en si se-
ghen god. ende ethen ende drincken. Ende doe
sprack dye here thoe Moysen. koeme vp thoe
my vp den berch ende wese daer. **I**ck fall di ge-
uen twee steynen taeffelen ende den ewen. En-
de dye ghebaede dye yck gheschreuen hebbe.
vp dat du die leest den kinderen van ysrachell
Do stonde vp Moyses ende Josue sijn diener
Als nu Moyses vp ghenck den berch goedes
sprack hee to den oldeste. vorbeudet hie byt wy
wedder thoe w koemen. gy hebt Aaron en-
de hie myt uw. ende stept yemige twedraecht
vp vnder uw. dat brenghet an se. en als moy-
ses vp genck do bedeckede die wolke de berch
ende do wonede die glorie des heren auer synay
en bedeckeden den mit den wolken. vi. daghe.
ende des seuenden dages effche he en vpt dem
mydden der dunkerheyt. ende die ghestalt mis

der gloeien des heren was recht als eyn bernē
de vuyt. vp dem auersten des berges in dem
anghesichte der kynder ysrachell. En Moyses
genck ynt mydden des neuels. ende genck vp
den berch ende was dar. xl. dage en. xl. nacht

Dat. xlv. Capittel wo god getoet Moysy
to makē eyn kaste. dat ynt was eyn deel vā
dem hemelsche brode en de tafel der gebode en
die rode aarons. dat die tekē mede gelychege.

O sprak die here toe Moysen seggēde
Spreek to den kinderen van ysrachell
dat sy my brenge er eerste vrucht vā
allen mynschen die sy wyllichlike offeren saltu
neemen. Dyt sijn dye ghy neemen sullen go-
lt ende syluer. metall. syden blae ende purpur-
voert roet syden dat twee male ghevarwet is.
ende wit siden. ende haer der zeghen. ende wol-
le der wedder roet ghevarwet. ende blaewe
varwe als iacinctus ghevarwet. ende holt vā
sethym. olie to entholde dat gheluchte. kostli-
ke gekrude toe saluen. ende Thymiam wolru-
k ende. omchinen steyne. ende ander eddell ge-
steynete to siren den ephod ende racionel. dat
sint kleder der priester in dem tempell. Ende sy
sullen my maeken eyn sanctuariū. dat is eyn
tabernakell. dat mē dragen mach van stede to
stede. en ik fall woenē in erem middele na al-
le den gelikenissen des tabernackels den ick dy
wysen fall. ende alle der water thoe sinen dyen-
ste. Ende aldus sult ghy yt maken eyn arche
van den holten sethym weghet to hope. de len-
ghede fall hebben twee ellentoghen ende eyn
halue. die breyde synen ellentoghen en eyn hal-
ue. die hoge des gheliken synen ellentoghen en.
de eyn halue. ende sult dye voorgulden myt den
alre wyneften golde bynnen ende buten. ende
boeuen vm fallstu eyn gulden kroen maeken.
ende. viij. gulden ringe fallstu setten an dye. iij.
orde der archen. twe ringe to eynre siden. ende
twe tho der anderen siden. Ende salt maeken
gūdele van dem holte sethym. ende sullen
oek bedeckt sijn mit gholde. ende salt dye dor-
ch dy ringhe steecken dye besiden daer an sijn
dat mē se daer in draghen moeghe. en die sul-
len allewege in den ringhen bliuen. ende en sul-
len daer nummer vpt getoegen werden. en du
fallste sitten in dye arche dat ghetuychmis dat
ick di gheuen fall. dat sijn die taeffelen ghe-
schreuen myt dem vinger goedes. En du fallst
maken eyn hoghe taffel daer enbarē staende
dan dem besten golde. die fall twe ellentogge
ende synen haluen lanck sijn. en synen ellentog-
ghen ende synen haluen in die breyde. twe gul-
den cherubin gheslaeghen fallstu maeken tho-
beyden siden des bedehuyfes. ein cherubin tho
eynre siden. die ander tho der ander siden. Also
dat si bedecken die beyde siden der tafelen ende

werden gelacht vnder iuwelike taffell an twee orde. En in der anderen syden des tabernakels dat sijn keret toe den noerden. daer sullen .xx. taffelen sijn. dye sullen .lx. silueren. vnderlagen hebben. een iuwelyck taffell fall twee vnderlagen hebben an eenen iuweliken orde een. Ende to der west syden des tabernakels salstu makē. vi. taffelen. ende daer toe twee anderen dye ander. orden vp gerycht sullen sijn achterrug. des tabernakels. ende sullen toe hope gewet sijn van benede bys boouen vnt. ende all sullen sy eene voorgaderinge hebben. Den twee taffelen dye an den orden staen sullen. fall ene iuwelyke sijn wyruet hebben. soe dat der taffele toe saemen. viij. sullen sijn. ende. xvi. sylueren. vnderlagen. alsoe dat een iuwelyke taffell an beyden orden hebben eene vnderlage. Ende du salst maken rylholter van den holte. Sethym. viijf toe enthalden dye taffell toe der eenen syden. ende viijf toe der anderen syden. ende des gelijkes getall toe den westen dye sullen mydden dorch dye taffelen gaen van den ouersten toe den ouersten. ende dye taffelen salst du besleyden myt golt. ende salst daer in geben gulden tinge daer dye rylholter. dorch staen dye sullen oeck mit golde bedecte sijn. ende richte dat tabernakell vp nae den by teken dat dy in den berge bewysset is. ende salst maeken eenen voehank hemmel en purpuyt. varwe van wolle twyge geuarwet. en twyrne wedet geuonden van gewortte werke en suuerlik. vā maninger varwen gewarket. dat salst du hangen vor die. iij. syle vā den holte sethim. die sullen oek ouerguldet sijn. ende ere houede sullen gulden sijn. ende ere vnderste lagen sullen silueren sijn. Dye voerhanck fall inden in ringen. daer en binne salstu sette die arche des getuchms daer mede fall gedeelt werden dat. sanctuariū. en die sanctuaria des sanctuariū. en sette die elter taffele boeuen die arche des getuchms. ende dye stede geyten sancta sanctorum. Ende eene taffell buten den voerhanck. ende tegē die taffell der luytcher toe der myddages syden des tabernakels. ende dye taffell fall oeck staen in die noerden syden. Vnde du salst oeck maken eyn tente to den ingange des tabernakels van hemmel varwen ende purpuyt. varwe. ende van wollen twyge geuarwet. ende van twerne wedet wunden myt geworten wercke. ende viijf syle der holder sethym salstu auergulden daer dye tente voergeleyt fall werden. ende der sulen hoefde sullen gulden sijn. ende die vnderlagen van metaell.

Dat. sesendetwintichste. Capytell. woe die altaer fall sijn des tabernakels. ende dye doker ende dye getuytschap daer toe.

Onde du salst maken eynen altaer van de holte sethim dat fall hebben. v. elle bogē in die lengede en also wle in dye breide recht als vierkātich. en drie ellentogē i die hogede vier hoer sullen vnt gaen in de vier orden. ende dat salstu bedecken myt metaell ende salst maeken toe den behouue des altaers kettele toe entfangen dye effche. ende kluchte ende krouwele ende daer men dat vuyt yune entholden mach. Alle dye vate salstu maeken van metaele. ende en roeste recht als eyn netz van metals. dye fall hebben vyer tinge an den vier oerden die salstu setten vnder dat vat des vuis dat men settet in dat altaer. ende die roeste fall sijn int middell by den altaer. ende du salst maken drageboem van dem holte sethim toe den altaer. der sullen twee sijn. ende salst die bedecken myt metalen bleck ende salst dye dorch dye tinge steecken. ende sullen toe beyden syden des altaers vnt reken toe draegen. Dye ten fall dat gedicht sijn men hol ende ende ydel alsoe als dy dat vp den berge bewysset is. Ende du salst maeken een voerhuys des tabernaekels. In des syden toe den supden sullen sijn ten van wytten linnen gewande in geulochten. eyn yewelick fall. holden. hondert. ellentogē in der lengede. ende twynty ch suplen myt alsoe well vnderlaegeu van metaell. ende die hoefde die myt der vmmesnydinge die sullen alle sylueren sijn. ende oeck alsoe in der noerden syden sullen dye tenten lanck sijn. hondert ellentogē. ende. xx. suplen myt metaellen vnderlaegen des seluen getals ende ere hoefden mit der vmmesnydinge dye sullen alle silueren sijn. In dye breyde des voerhuyses to dem westen waert. daer sullen tenten sijn viijftich ellentogē lanck. tyen suplen. ende soe well vnderlaegen. ende in der breyde des voerhuyses dat sijn in dat oesten kyert. sullen viijftich ellentogē sijn. ende toe eyner syden sullen sijn tentē. viijftien ellentogē. drye. suplen. ende soe well vnderlaegen. ende toe der ander syden sullen sijn tenten. oeck viijftien ellentogē. dye suplen. ende soe well vnderlaegen. In dem ingange des voerhuyses. fall gemaekt werden eyn tente. twynty ch. ellentogē hemmel. v. twe. ende purpuyt. varwe. myt twyer geuarweder wollen. ende van twerne wedet wunden myt geworten banckwerke. ende fall vyer suplen hebben myt alsoe well vnderlagen ende die suplen des voerhuyses. all ymb sullen bekleydet sijn myt sylueren lampen. ende myt silueren hoefden. ende vnderlaegen metalen. In der lengede fall dat voerhuys hebbē hondert ellentogē. en in dye breyde. viijftich ellentogē. en in de hogede. v. ellentogē en fall sijn weder wude twerne ende die vnderlagen sullen sijn metaell

Alle die vaten des tabernaekels dye men gebruyckt in den voerhuyse ende in den taberna kell ende all die gereytschup ende dye pele sul len van metaell genaecht sijn. Gebede ystra hels kynderen dat sy dy to brengen olve van o lyuen boemen toe maell purp myt eynen stoter gestoeren. vp dat die lichte alle tndt berne in dem tabernaekle des getuychyns buten den voerhange dat hanget voer dem getuyge. en de sullen dye setten Aaron ende sinen kynder ende sall bernen bys des morgens voer dem he ren. Dye dyenst fall ewych sijn doerch dye na komelynge erre voer den kinderē vā Israhell.

Dat xxvij. Ca. wo god geboet. wo aaron ende dye ander dye priesterchap holden sul len. ende woe sy gekleydet sullen sijn. ende wo men dye kleeder maecten solde.

Em Aaron dynen broeder toe dy myt sinen soenen int middele vyt Israhels kynderē. dat Aaron Nadab ende Ab iu. Eleazar ende Jthamar my gebruyken der pryesterschap. ende du salst maecten eyn hyl lich kleyt dynen broeder Aaron toe gloeyen ende siecheyde. ende du salst seggen alle dē wy sen van herten die ick voruult hebbe myt dem geyste der wijsheit. dat se aarō klepder makē daer yne he gehillicht mi dyene. Dyt sijn die kleder dye sy em maecten sullen eyn rationael alsulken kleyt. ende eynen auerscholderock. eynen anderen langen rock. ende eynen engen lynnen rock. eyn mutsche. ende eynen gordele. Dese hyllyge klepder sullen sy maecten Aaron dynen broeder ende synen kynderen dat sy my daer mede gebruyken der pryesterschap. Sy sullen neemen golt ende hemmelvarwe. ende purpuyt varwe ende twy geuarwede wolle en de twerne ende sullen maecten daer van den schulder rock. ende sall hebben twee soem van pe gelycker syden byth boeuen an. dat sy wed der in eyn koemen. Dese rock fall sijn gewerckt als banckwerck. efft gulden doeck. ende fall sijn golt ende hemmelvarwe. ende purpuyt var we. ende twy geuarwede wolle. ende twerne wed derwunden. Ende salst neemen twee stey nen gehyeten onychym. ende daer yne salstu grauen dye naemen Israhels kynder. sees nae men in den eenen. ende sees naemen in den an deren. nae der orderynge erer geboert. myt gegrauen wercke ende vyt gesteecken. ende in golt gesat. ende salst an yegelyke syde des lese rocks eynen setten in gedechtnys Israhels ki deren. Aaron fall oren naemen draegen vp pe gelyken synen schulderen voer dem heren yn eyn gedechtnys. Ende salst maecten gulden kremphen. ende twee gulden keden van synen golde dye toe hope hangende. ende dye fall mē

yn dye kremphen doen. Dat racyonaell des gerychts fallstu maecten van banckwerke na dem als dat ander klepde gewerckt is van gol de hemmell ende purpuyt varwe ende twyer ley geuarwede wolle. ende twerne wedder wunden ende fall vierkantich sijn ende dubbell eynen spannen lanck ende breyt. ende fall daer an setten vyer rygen gesteynte. In der ersten rygen sullen wesen steyne gehyeten Sardius Topasius ende Sinaragdus. In der andeē ri gen Carbuncell Saphirus en Jafpis. In der derde Ligurius Agates en amatistus. In der vierden Crisolitus Onichinus en Burillus. En sullen all in go'e sijn gesat. iegelik in sijne rige en sullen hebbe eyn yegelik ingegrauen dye rij naemen der. rij. geslechte. ende an dē rationael maek twee kede vā finē golde an eynder hā gēde. en twee gulde ringe die du fallst sette i bey de die hogede des auerscholderocks. en die gul den keeden fallstu vogē dē ringe die sijn in dē boerde des auerscholderocks. en die leeste deel vā dē keeden fallstu to hope resten mit twee kē ken to eyner iegelike siddē des auerscholderocks dat sik kyert to dē rationael. ende fallst maken twee ander gulde ringe dye fallstu sette an dye hogede des rationaels en an die oeder die sijn ente gē dē auerscholderok en wende sik to den achterdeste deel des auerscholderocks. En no ch twee ander gulde ringe die sullen gesat werde benede in beyde siddē des auerscholderocks. dat sik keert ente gē die nederste toe hopewinge vp dat dat rationael geuoicht mach wer dē mit den auerscholderock. En dat rationael werde gespannen in sinen ringen myt den ringen des auerscholderocks myt snoeren hemmeluarwe vp dat dye toehoepuoginge blyue. ende dat racyonaell ende die auerscholderock nycht mo ge vā eyn ander gescheyde werden. En aaron die fall dra gē die naemen israhels soene in dat rationael des gerichtys vp sijne boest als he in dat gehilligede huys wyl gaen. dat dat is eyn gedechtnys vor den herē to ewigē dagen. En fallst setten in dat racyonaell des ordels. iere en de waerheit die daer sullen sijn in der boest aa ron als he in wylt gaen toe den heren ende fall dat gerychte Israhels soene yn synen herten dragen alle wege in dem aengesichte des herē. Dē rocke dye gelijck is dem auerscholderok fallstu maecten hemmeluarwe. ende in des mid dell daer entbaeuen dye fall sijn dat hoefelok ende vm ende vm myt gewerkeden boerden. efft lynnen belacht sijn. als men buten vm dye kleeder plach toe doen. vp dat sy nyet en rees ten lychtelyken. Beneden vnder vm den rock fallstu rōde kloetgen als appel maken hemmel en purpuyt varwe vā wolle twye geuarwet en t wern wederwūde. gedeylt en vnderhā gē mit

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible due to fading and angle.]

gulden schellen. alsoe dat allewege tusschen de knopen hange eyn gulden schelle ende den fall Aaron an doen in dem ampte des dyenstes. dat men hoere klyngen off hee in off vpt gept in dat hyllige huys in dem gesichte des heren ende hee nyet en sterue. Ende maecke eyn lampe van dem purresten golde. daer yune fall gegraeu en hyllich dem heren ende salst die bynden myt snoeren hemmeluarwen. ende fall gebunden sijn vp dye myter vp den hoet. ende teken voer an dat voerhoefft des byschops. Ende Aaron fall draegen dye boesheyt der dye daer offerden ende gehylliget hebbe Israhels kynderen in alle eeren gaen ende gyfften. Die lampe fall alle wege sijn voer sinen voerhoefft. dat em dye here voerhoent sy. Den rock salstu gorde myt wyperne. ende dye myter fall sijn gemaecte van wyrtten lynnene doeke als twerne. ende salst maecken den gordell van bankwercke recht als eyn stoele. Oeck salstu Aarons soenen lynnene rocken maecken ende gordelen ende mutsen in ere ende syerheyt. Myt alle desen salstu kleiden Aaron dynen broeder en sijn soene myt en. en alle er hede salstu consecyeren. ende du salst se hylligen dat sy myt gebruken der priestereschup. Du salst en maecken lynnene broecken. dat sy dat vleysche ereschenden bedecken van dem lenden auer dye hoeppe. ende der sullen aaron ende sijn soenen gebuycken. als sy gaen sullen in den tabernackel des getuychens. off wen se sich neeckent toe dem altaer. dat sy dyenen in dem hylligen huys. dat sy der boesheyt nyet schuldych en sijn ende steruen dat fall sijn eyn ewyge salycheyt aaron ende sinen gesechte nae en.

Dat negenwinder wyntichste. Capyttell woe dye pypstereschup gesalft sullen werden. Ende woe sy offeren sullen in dem tempell. ende wat offers en we des gebrike sulle off nyet

Onde dat salst du oek doen dat sy myt pypster gehyllicht werden. Neme eyn kalff vpt der herden der koe ende twee vnbuulekede wedere ende vngedessende broede ende eynen platz an dessem dye besprengt myt olye sijn. ende koecken vngedessent besmeert myt olye. Van dem dunste des wetes salst du alle dyt maecken. ende leggen dat in enen korff ende offeren dat. Ende dat kalff ende die wederen. ende aaron ende sijn soenen salst du toe saemen brengen an dye doer des tabernackels des getuychens. ende als du wassches den vader myt den soenen myt dem water. soe salst du Aaron an doen myt synen kleederen. dat ys dat lynnene kleyd. den rock ende auerscholderock. ende myt dem racyonaell ende dat salst du toe saemen gorden. ende sette em dye myter vp sijn

hoefft. ende dye hyllige lampe vp dye nyffele. ende oly der saluinge geete em vp sijn hoefft. Ende in der wysen fall hee gehyllicht werden ende sijn soene salst du daer by neemen. ende salst se an doen myt lynnene rocken. ende du salst Aaron gorden ende oeck dye soene. ende sette en myter vp ere hoede. ende sy sullen pypster sijn in ewyger geystelicheyt. Ende nae dem als du eer henden gehyllicht hebste. soe salst du dat kalff brengen voer dat tabernackel des getuychens. ende aaron ende sijn soenen sullen eer henden vp des kalffs hoefft leggen. ende du salst dat doeden in dem aengesichte des heren by der doeren des tabernackels der getuychens. ende neeme des bloedes ende legge dat vp dye oerde des altaers myt dynen vynger. ende dat ander deell geete vnder an des altaers nederse. ende nem alle dat vet dat dat ingedoeme bedeckt. ende dat netre der leueren. ende dye twee nyeren ende dat vette dat daer in is. en offer dat entfeghet vp den altaer. Dat vleysch des kalffs. dye huyd. ende dat ander ingedoeme dat salst du vorbaren buten den tenten. want dat voer dye sunden is. Ende eynen weder salst du neemen. vp des hoefft sullen aaron ende sine soene ere hende leggen. als du den gedoder hebste. soe nem van sinen bloede ende giet dat by den altaer. ende den weder snyde toe stucken. ende dat ingeweyde gewasschen ende dye voete legge vp dat gesneden vleysche ende vp dat hoefft. ende offer den weder all gans gebrant vp den altaer. dye offer is de heren eyn alte soetste roek des offerhandes gaedes. Ende du salst nemen den ander weder. vp des hoefft aaron ende sine soene ere hende sullen legge. als du den offerst. so salst du nemen van sinen bloede en salst dat legge. vp dat vterste des rechten oren aarons ende sijnre soene. ende vp dye dume ere henden ende des rechten voetes. ende du salst dat bloet all vm ende vm gieten vp den altaer. Ende als du neemste van dem bloede dat vp den altaer is ende van dem olye der saluinge. besprengte aaron ende sijn kleeder. sijn kynder. ende eer kleeder. als sy dau ende eer kleeder gehyllicht sijn. soe nem dat vette van dem weder ende den stert ende dat smalt dat vm dat herte lycht. ende dat netre der leueren. ende dye twee nyeren myt eren vette daer sijnne sijn. ende dat rechte schulder blat. daer vm dat dat is dye weder der hilliginge ende den platz des ene brodes. ende dat pletzken besprengt mit olye. ende den koecken vpt dem broedkorue des vngedessenden brodes dat gesat is in dat aengesichte des heren. Dyt salst du alle saemen sette in aarons ende sijnre soene hende en salst se hylligen ende vp vorheuen voer dem heren

dan salstu alle dyt nemen van eren henden en de salst dat entfengen in eyn offerhade vp de altaer. doe den alre soetsten weke in dem an- gesichte des heren. want dye offer sijn is. En du salst nemen dye burst van dem weder daer Aaron myt gehyllicht is. ende salst dat hyl- lygen ende vorheuen voer dem heren. ende dat fall dy toe eynen deyll vallen. Ende du salst hil- lygen dye burst ende dat schulderblat dye du van dem weder aff gescheyden hebst. daer me- de Aaron ende sijn soene gehyllyht sijn. ende dye sullen bliuen toe deyle Aarons ende sijnre soene toe ewygen rechten van Israhels kinde- ren. want dyt die ersten sijn ende dye anbegyn van eren vrede saemen offeren dye dem heren werden geoffert. Dat hylli ze kleyd dat aaron ghebruyekt sullen hebben sijn kinder nae em. dat sy daer ynnē ghesalft. ende eer handen consecrert werden. Ende seuen dage fall hee des kleedes gebruiken. dye daer wert gesat to eynen bysschop nae em van sinen kinderen. en de dye wert in gaen den tabernakel des getu- chnis. dat he dyene in dem hyllygen huysē. En de den weder der hilliginze efft wygin ze nem ende koke dat vleysch in der hyllygen stad. da- er van sullen eten Aaron ende sine soene. Dye broede dye daer sijnt in dem koeze in der ger- kameren des tabernakels der getuychmys sul- len si eten vp dat eer offer vorsoenlyck si gae- de. ende dat dye henden der geynte dye offerē gehyllycht werden. Geyn vrammede man fall daer van eten. want si hyllych sijnt. ende efft yet auerblifft van dem ge. peden vleysche efft broede bys des morgens. den auerloop salstu vorbaenen mit den vure. ende numment en fall der eten. want si gehyllycht sijnt. Alle dat ick dy geboeden hebbe salstu doen auer aaron en- de sijn soene. Seuen dagen salstu eer hende hil- lygen offt wyen. ende alle dage salstu offeren eyn kalff voer dye sunden toe der reynigen. Du salst de altaer schone makē als du offerst den offer der reyniginze ende salue en in hylly- gin ze. Seuen dagen salstu den altaer reynigē ende hyllygen. ende dat fall sijn hyllych der hyl- lichheit. ende all dye dat antoert fall werde ge- hyllycht. dat is dat du doen salst in den altaer. Du salst offeren lammer die iarich sijnt alle da- ge twye. eyn lam des morgens. ende eyn des auens. dat tiende deell des dunst van weyten mele gesprengert myt olye. dye eerste vrtgedru- ckt is. dye daer hebben eyn mate eyns vperde deyls eyns sesters en wijn toe offeringe der sel- uen in aren toe eynen lamme. Ende dat ander lam salstu offeren des auens nae dye gewoen- heyt des morgen offerē. ende nae den als wy gesacht hebben in roeke der soetichheit. Eyn hil- lich offer den herē gaede fall dese offeringe sijn

ewychlyke in uwen geboerde an der doer des tabernakels der getuychmis vordē hēre daer ick fall satē dat ick to di spreke en daer fall ick ge- de ystahels kidere en dat altaer fall gehyllycht werde mi to eē. En ick fall hylgē dat tabernakel des getuychmis myt den altaer ende aaron myt sinen soenē. dat si der priesterichup myt gebu- ken. ende fall wonē mt mid de israhels kinderē. ick fall en eyn got sijn. ende si sullen wētē dat ick byn eer here en er got die ick si geleydet hebbe vpt egiptē. dat ick vnder en bleue en ick er got ende eer here wētē.

Dat xxx. Ca. vā de altaer daer vp men den wyroeck bernen solde. ende vā de offer wo die sijn sullen en wat iegelik daer to geuen solde.

Onde du salst maken eynen altaer to be- roecken thymyama van dem holte se- thim dat fall hebbe eynen ellenboze in die lengede ende eynen in die breyde. dat is ge- lijk vperkat ende twe ellen hoge. egge sullen daer vpt gaen ende salst dat klede myt de alre- puyesten golde. soe sijn rueste ende sijn wende. ende dye orde all vū. Ende du salst maken eyn- gulde kwoen ende twe gulde ringe beneden der kwoenen to pegeliker siden daer men die boeme in steken mach toe dragen den altaer. ende dye draageboem sullen sijn van den holte sethim. en salst se vrgulde. Ende sette dat altaer tegē de- vorhak dat daer henget vor der archen des ge- tuchnis voer dye hoest taffel daer mede dat getuychmys bedeckt wert daer ick dy fall toe spreken. ende daer aaron fall roeken den soere waltukende wyroeck off offer. Des morgens als he dye luchte betydet soe fall he dat entfē- gē. ende als he dye des auens settet soe fall he- bannen thymyama ewichlyken voer den heren in uwen geboerde. Gy en sult nyet offeren daer vp thymyama dye ergent anders mede voemē got is. noch geynerlepe offerhade. ende aaron fall bydden vp den orden des altaers eyns des- paers in dem bloede dat voer dye sunden geof- fert is ende fall daer vp vorsoenen in uwen ge- burden ende dat fall sijn dat hyllych der hylly- gen dem heren. Dye here sprack toe mopsen en- de sēde. Wanne als du tellen wilst dat getall der ystahels kynder. nae den getall fall eyn- pe gelyck geuen den heren loen voer eer selen en- de dat en fall geyn plaegē sijn in den dye so ge- tall sijn. ende eyn pegelyck dye alsoe geyt toe den getale fall geuen eynen haluen selen nae der maeten des tempels. eyn selen gylt twyn- tich hyllynghe. dat halue deell eyns selen fall men gaede offerē. Die vordē wert in de getale vā. xx. iaren olt ende daer en boeuen die sullen loen gheuen. dye ryke en fall nyet meer geuen dan enen haluen selen. ende dye arme en fall

nyet myn geuen. Ende dyt voorgadderde gelt als du dyt entfangen hebste van **Israhele** kinderen soe salstu dat geuen in nutte des tabernakels des getuychmis dat ere gedechtnis sy voer dem heren ende dat he eren zelen genadi ch sy. Ende doe sprack de here toe moysen. make van metaell eyn wateruat myt eynen becken sick in toe wasschen. dat salstu setten tusschen dat tabernakell des getuychmis ende dem altaer ende daer sal waten yn sijn daer mede sullen aaron ende sijn soene wasschen er hende ende er voete. als sy in sullen gaen dat tabernakell des getuychmis. Ende als sy toe den altaer sullen gaen ende sullen offeren dye thymiamama dem heren by euentueren dat sy daerum nyet en steruen. Dyt sall em een ewych geset sijn in sinen kunne ende all sinen naekomelnygen. Ende doe seide dye here to Moysen. Nem der gekrupde walrukende der eerster vyterkoren mittern vyffhundert siclos ende canels dat halue deyll. dat is. twehundert. ende vyfftych ende calami des gesnec. twehundert. ende vyfftych siclos. ende casie. vyffhundert siclos nae den gewychte des tempels. oly van oliuen boemen eynen sester. ende salst den olye der saluighe hyllych maecten eyn salue thoe hoepe gemaeckt als men salue toe maken plecht ende daer van salstu saluen dat tabernakell des getuychmis. ende dye arche des testamentes ende dye taffell myt eren vaten. den luchter ende sijn toetehoeringen. dye altaer des thymiammes ende der offerhande. ende alle dat huyfge reyde dat behoert toe den dyenste all salt du

se hyllygen ende sullen sijn hyllyge der hyllyghen. Wie se ruert dye fall ghehlyghet sijn. Aaron ende sijn soen salstu saluen. ende salt se hilligen dat sy my presteresch op gebreken. ende du salt seggen **Israhele** kinderen. dat oly deser saluinge fall my hyllich sijn in alle uwe geburde. geyns minschen vleesch fall daer mede gesmeert werden. ende nae der seluen wise en maecten ander olye. want dyt is gehyllycht ende fall uw hyllich sijn. ende off pen nich minsche sodane make. ende geue dat van yemant vreunders. dye fall voedreuen werden vut den volcke. Ende doe sprack dye here toe Moysen. Nem walrukende gekrupde stacten. ende omichem ende galbanum geydes woeks ende des alre claresten wyetroecks all gelijck swer ende daer van make thymiamama toe hoepe als eyn salue gemenget lutter ende vlytich. dat alre waerdigste sy der hilliginge. en als du dat toe kleynen puluer toe saemen gestoten hoefft. daer van salstu sette voer den tabernakell des getuychmis vp der stede daer yck dy verschynē fall. ende dye thymiamama fall uw sijn eyn hyllich der hyllygen. ende alsulken en sult gy voer uw met maecten toe iuwen oerbaer want dat is gehyllycht den heren. ende made de yemich mynsche des gelijcks dat he des roecks gebrukede. die fall verne gan vā sine volk

Dat. xxxi. Capittel wo god Moyses noemde dye lude dye maken selden dat werk des tabernakels ende alle gereytschap daer. en wo he geboet sunderlike den sabboth toe vieren.

[Marginal notes in a smaller, cursive script, partially obscured and difficult to read.]

Onde doe sprack dye here toe moysen ende seide. Sye ick hebbe myt namen greschet Beeseleel hury soene des so ne huy van den gellechte Juda. Ick hebbe en vorvult myt den geyste gaedes mit wijsheit myt vorstantmys ende myt wetenheyt in alle wercke dat men voordennen mach toe smeeden van golde ende van syluer ende metaele vā marmore steyn. en vā edele gesteynte ende vā mānigerhāde holter. en hebbe em eyne geselle to gegeue Coliab Achisamech soē vā de gellechte dan ende in dat herte alre gelyerden hebbe ick gesat wijsheit. dat sy sullen maecten allet dat ick dy geboeden hebbe dat tabernaec kell der geloffmys. ende die arche der getuych nys en de taffel daer vp ende alle var des taber nakels ende ere taffel ende er vate den alre pu ysten luytē mit sinen vaten ende die altaer des thimiams ende der offerhande ende alle er vate daer toe. wateruat mit sinen becken ende dye heylige klepdinge aarons des pnyesters ende synre kinder. vp dat sy sullen gebruiken erts ambochtes in dem gehyllichen. ende in de olie der saluinge ende der walrukede thimia

ma in de hylk gē huysē. alle dat ik dy geboede hebbe sullen sy dy makē. Ende die here sprak to moysen en seide. sprak to de kinderē van israhel en seg ze en. Syet dat gy mynē saboth bewaē wēte dat is een teikē tusschē my en w in uwē gebuerden dat gy wetet dat ick dye here byn dye iuw hyliget. Bewart mynē saboth want hey is iuw hyllich. we den teuleckt fall des do des steruen. we wercker vp den dach sijn sele fall vergaen vpt dem myddel syns volcks. Ses dage solt gy uwe werck doen. des seuendes daeges is yt dye saboth: eyn hylliche raste des heren. All dye dagewerck duet vp dessen dach fall steruen. Dye kynder van ysrhahel sullen bewaren den saboths dach. ende vyren den in all eren gellechten. Eyn verbuntis is ewichlyk tusschen my ende ysrhahels kynderen ende eyn ewich teyken. In sees daegen makde dye here hemmel ende erde. ende des seuenden daeges rastede hey van all synen werken. ende do dese reden vullenbracht waren gaff die here moysi vp dem berge van synay twe steynen taffelen der getuychis geschreuen myt den vyngeren gaedes.

Dat .xxxij. capittel. woe dat volck doe Moyses lange bleeff maekeden eyne affgoed van eyne gulden kalue. ende woe sy darumb dansden. ende wat en dar na volgede.

Dat dat volck sach dat moyses toeuēde aff to komen van dem berge. sy wergaderden sich tegen Aaron ende spraken

stant vp en maeck vns goede die vns voegaen wy en weten mit wat dem manne moysi weder uaren is dye vns vpt de lande van egipten geleyt hefft. ende do spraeck aaron to en. nempt dye guldene oeringe van uwen wpuen en kinderē oren en brynget dye hee to my. dat volck dede als hey hpete. en sy brachtē all er oeringe

[Marginal notes in a smaller, cursive script, partially illegible due to fading and angle.]

dat to aaron. Als he do die entfienk do make
 de he van gegoten golde tho hoepe gheblasen
 eyn kalff. Ende do spraken sy Iſrahell dyt sint
 dinn goede dye dy gheleert hebben vnt egipten
 Als dat aaron sach hee tymmerde eynen alta
 er daer voer ende ryep voer myt luder stemmē
 ende sprack Moeghen is die hoghetijt des he
 ren sy stunden des moeghens vp ende offerde
 vnt desam offer. dat volck sat ende at. ende drā
 ck ende stunden vp ende speelden. Doe sprak
 dye here thoe Moysen. Ghauck nedder dinn
 volck heeft ghesundicht. dattu vnt egipten
 hebste gheleert. Sy sijnt balde gheuallen van
 dem weghe den du en ghewyest hebste. Sy
 hebben en eyn gheghoeten kalff ghemaecte
 ende hebben dat aenghebedet. ende hebben es
 ren offer gheoffert ende spraecken Iſrahell dit
 sint dinn gaede dye dy gheleert hebben vnt de
 lande van eghypten. Daer nae sprack dye he
 re thoe Moysen. Ick sye dat dyt volck is eys
 ns harden nacken. laet my gheweerden dat si
 ck myne strengheycht auer se soene. ende yck
 se vordyghen ende maecke dy in groet volk
 Moyses dye aentdede dem heren synen got.
 ende sprack. Here. waer vm is dinn grymmy
 cheyt toynch auer dinn volck dat du gheleert
 hebste vnt dem lande van eghypten in groe
 ter starkden ende myt mechygher hant. Ik
 bydde dat dye eghypteyen nyet doeruen seg
 ghen. Bloecklyken heeft hee se vnt gheleert.
 dat hee se doede in dem berghen ende oer
 dele se van der erden. Laet rusten dynen toern
 ende wese voer soenlyck auer dijns volckes toef
 hert. Chedencke an Abraham. an Naac. en
 de Iſrahell dinn knecht den du gheswaren heb
 ste by dy seluen ende sprekest. Ick sall man
 nychuoldyghen uwen saet. dat is uwe ghes
 lechte. Lals die sternen des hemmels ende alle
 dat lant daer ick van gesproken hebbe sall ick
 uwen gheslechte geuen. ende dat sult ghy alle
 weghe besitten. Gesachtmodighet wart die he
 re dat he nyet en dede dat quaet auer dat volk.
 dat hee ghesproeken hadde. Ende Moyses de
 quam wedder van dem berghen ende brachte
 twe taffelen der ghetuchnis myt der hant goe
 des gheschreuen thoe beyden syden. ende ghes
 maect myt dem wercke des heren. ende dye
 geschryft gaedes was in die tafel gegrave. En
 als Josue hoerde dye inannichuoldicheyt des
 geruchtes des volcks. he sprak to moysen. Gyn
 geluyt eyns stridens weet gehoert in den wo
 nyngen des volcks. Hee antwoerde. dat en is
 geyn geruycht to stridende voerweckede. noch
 geyn geluyt dat sy dwynghen to vlyen. suuder
 ik hoere stemmē der singeder. en als he quā na
 by die woningē he sach dat kalff ende sy daer
 vmb dantzten. hee wart toe male toornich ende

he waer die taffelē vnt der hāt an die wortelē
 des berges. also dat sy toe brakē. he nā dat ka
 lff dat sy ghemakt hadde en verbrade dat en
 vorwreyf dat to elschē. en strouwede dat i dat
 water. en gaff daer vnt Iſrahelis kinderē dāc
 ken. En Moyses sprak to Aaron. wat hadde
 dy dat volck gedaen dattu dese groete sunde
 auer se bracht hebste. Aaron antwoerde em. mi
 et en voer myn dyghe sy mijn here. du kenst
 wol dyt volck dat sy geneyget sijn toe quade.
 He seden my make vns gaede die vns vorgaē
 want wat desen moyfi die vns geleit heeft vnt
 eghypten wedderuaren sijn en weten niet. Doe
 se de ick toe en wee van uw heeft golt. sijn ne
 men ende brochten dat my. ende dat warp ick
 in dat vuyt en daer vnt quā dyt kalff. Vnde do
 Moyses sach dat volck entbloet. want aaron
 hadde sy teroefft vmb der vnuledyger sunden
 wylle. ende stalt se bloet vnder eren vanden.
 He stunde in der portē der woningē en sprak
 We des heren is dat is we dat heeft. Ipeffde
 toe wreken des heren toorn. Voeghe sich toe my
 Alle dye kinder der geslechte leui vorgadders
 den sich allē toe em. den sede he. dit sprekt die
 here Iſrahelis got. eyn iewelick man gorde sin
 sweert vm sijn lenden. en ga ende wedderkyet
 van eynere portē to der anderē en midde dorch
 dese woenyngē. en eyn yegelyck sta doed sinen
 broeder sinen vrient ende sinen negesten. Vn die
 kinder leui deden nae dem seggē Moysi. ende
 sy sloegen des dages vplua. xxij. dusent min
 schen doer. Ende doe sprack moyses. uwe han
 de hebt gy huyde dem heren gehylliget. eyn
 yegelyck in sijn soene ende in synen broeder vp
 dat uw dye benediginge werde gegeuen. Als
 dyt gescheyt was des anderen daeges dat na
 sprack moyses toe all dem volke. gy hebt ge
 sundiget dye alre meyste sunde. Ick gae vp toe
 gade off ick eyningerlepe gebydden kan voer
 uwe mysdaet. He y quam wedderumb toe dem
 heren ende sprack. Ik bydden dy vlyteliken he
 re. dyt volck heeft dye groytste sunde gedaen
 sy hebben eyn gulden god gemaect. voer gyff
 en dye mysdaet. off du dat niet en deyst so dyt
 ge my vnt dynen boeke dat du geschreue heeft
 dye here aentwoerde em. dye my gesundiget
 heeft. den sall ick vnt doen vnt mynen boeke.
 sinder ganc du voert ende leyde dat volck
 dat ik dy gesacht hebbe. nynt eugel sall dy vor
 gaen. Ick sall in dem dage der wraken besoeke
 dese er sunde. darumb sloech dye here dat volk
 vmb er mysdaet des kalffs dat aaron mackde

Dat. xxij. Capittel wo god Moyses ge
 leet dat volck toe leyden in dat lant der gelof
 nys. ende woe god sprack myt Moysen in de
 tabernakel.

De die here sprak to moysē. gank en
 styge vp van deser stede du en din volk
 dat du heffst geleyt vut egipte lant in
 dat lāt dat ik gesworē hebte abrahā Isaac en
 Jacob sprekēde. dynē geslechte fall ik sy geuē
 en fall dy sendē eynē vorloepet dē engel. dat ik
 vutwerpe dat volk vā amoretten. ethēen. eueen
 en iebuseen. en phereesen. en du geist in dat lāt
 dat dae vluyt myt melck en homich. ik en fall
 myt di niet vpgaen went dat volk is eys har
 dē nackē dat ik dy by auenturē niet en versprei
 de in dē wege. En als dat volk do dese alre boe
 ste rede hoorden. do schriedē sy en nymāt en tzi
 de sik als sy plegē. En do sprak die here to moy
 si. segge ysrahels kinderen: du byst eyn volck
 eyns hardē nackē. ik fall eyns in midde dynre
 vpstan en werdit gē dy. nu vp der stūt legge vā
 dy all dyn tziheit dat ik weet wat ik doen fall
 darumb leyde ysrahels kinder all et tziheit vā
 en vā dē berge oreb. dat is die kronē de en vp
 er hoefft gesat warē an dē berge oreb. Imoyse
 nam dat tabernakel en sette dat wene butē de
 woningē vū richte dat vp en noemde synē naē
 dat tabernakel des verbūts. en al dat volk dat
 eynige klage hadde gēck vut to dē tabernakel
 des verbūts butē die woninge. en als moyses
 vut wolde gan to dē tabernakel des verbūts so
 stunt all dat volk vp eyn pegelik in der doere
 syns pauluyns en segē moysi na vp synē rugge
 bys he in dē tēte ginck. en als he in was gegā
 gē in dat tabernakel des getuchnis. so steych
 neder eyn supl eyns wolckē. en stūt vor der doir
 en de here sprak myt moysi en allermalck sach

dat dat die suple des wolkes stūt vor der doir
 des tabernakels. vū sy stūde en bedē vut dē doir
 erre woningē. en die here sprak to moysi vā an
 gesicht in angesicht recht als eyn mýsche plach
 to sprekē to synē vrūde. en als he do wederquā
 to dē woningē. syn dynre Josue nuns sou eyn
 kint dat en ginck niet vā dē tabernakel. en do
 sprak moyses to dē herē. gebudestu dat ik dat
 volk vut leyde en segest my niet wen du mit mi
 wylst sendē. en bēluder na dē du sprekst. Ik be
 kēne dy by dynē name. en du heffst gnade vū
 dē by my. Is dat ik gnade vūde heb in dynē an
 gesicht. so wýse my dyn āgesicht vp dat ik di
 witte en dat ik gnade vūde vor dynē ogē. sye
 an din volk dese luyde. En do sprak god. my au
 gesicht fall vor dy hen gan en ick sal dy raste
 geuē. en moyses sprak. en off du vns niet seluē
 vor en geest. so leyde vns niet vut deser stede.
 warūb mogē wy dan weē dyn volk en ik dat
 wi gnade hebtē vūde in dynē angesicht. du en
 wādels dan myt vns dat wy geert werden vā
 allē volck die wonēt vp der erde. En do sprak
 die here to moysi. Byt dat wort dat du gespra
 ken heffst fall ik don. du heffst gnade vūde vor
 my en ick heb dy tekan vut dynen name. en
 he sprak. be wýse my dyn glorie. en he āworde
 ick fall dy all guyt wýsen en vor dy geesschet
 werde in dē name des herē. en fall gnedich sijn
 in dē dat my behaget. en sprak voortmer. du en
 machst myn āgesicht niet schauwē. my en sal
 geyn mynsche sjen en leuē. en voortmer sprak
 he. byt dat is eyn stad by my. en daer salt du
 staen vp dē steyne. en als myn glorie en wech

De die here sprak to moysi
 dat du heffst geleyt vut egipte
 lant in dat lāt dat ik gesworē
 hebte abrahā Isaac en Jacob
 sprekēde. dynē geslechte fall
 ik sy geuē en fall dy sendē
 eynē vorloepet dē engel. dat
 ik vutwerpe dat volk vā
 amoretten. ethēen. eueen en
 iebuseen. en phereesen. en du
 geist in dat lāt dat dae vluyt
 myt melck en homich. ik en fall
 myt di niet vpgaen went dat
 volk is eys hardē nackē dat
 ik dy by auenturē niet en
 verspreide in dē wege. En als
 dat volk do dese alre boeste
 rede hoorden. do schriedē sy
 en nymāt en tzi de sik als sy
 plegē. En do sprak die here
 to moysi. segge ysrahels
 kinderen: du byst eyn volck
 eyns hardē nackē. ik fall eyns
 in midde dynre vpstan en
 werdit gē dy. nu vp der stūt
 legge vā dy all dyn tziheit
 dat ik weet wat ik doen fall
 darumb leyde ysrahels kinder
 all et tziheit vā en vā dē
 berge oreb. dat is die kronē
 de en vp er hoefft gesat warē
 an dē berge oreb. Imoyse
 nam dat tabernakel en sette
 dat wene butē de woningē
 vū richte dat vp en noemde
 synē naē dat tabernakel des
 verbūts. en al dat volk dat
 eynige klage hadde gēck vut
 to dē tabernakel des verbūts
 butē die woninge. en als
 moyses vut wolde gan to dē
 tabernakel des verbūts so
 stunt all dat volk vp eyn
 pegelik in der doere syns
 pauluyns en segē moysi na
 vp synē rugge bys he in dē
 tēte ginck. en als he in was
 gegā gē in dat tabernakel
 des getuchnis. so steych
 neder eyn supl eyns wolckē.
 en stūt vor der doir en de
 here sprak myt moysi en
 allermalck sach

geyt so fall ik dy settē in dē ryt des steens. en fall dy bescherme mit minre rechterhāt bys ik gae. en ik fall mī hāt aff doe en du salt my vp

dē rugge sye. min āgesicht en machstu niet sye
Dat xxxiiij. ca. woe god gebet moyse dat hey makede eyn andere steyne taffell.

Dde dar na vootmer sprak hey. make di twe ander steine taffelē na dē gelike der yerste ende ik sal dar vp sthruē de wort dyc de yerste taffel hadde de du tobroke heffst: wees bereit morgē vroe dat du snellike gaes vp dē berch vā sinay en du salt mit mi sta en vp dē berge vā sinay vp des ouerste deel. ny māt en sal mit di vp gae en dar en sal nīmāt ge sye werde vp dē auer all. ossen en schape en sol lē dar niet weidē. hey vytgwoest twe steine taffe lē als de yste gemakt warē. en stūt des nachtes vp en gēk vp dē berch vā sinay als em got hadde gebade. en droch de twe taffelē myt em en do de hē neder quā dozech de wolkē. do stūt moyses vor em en anreep dē namē des herē. en als he vor em hen ginck sprak he. here aller her schopper barmhertich en sachmodich god geduldich en vyl barmhertich en warafflich dyc du de barmherticheit bewaerst in dusende. du de affnemest de boesheit en de sūde en alle mys daet nīmāt en is vor dy van em seluē vnschuldich. du straeffst de misdact en sūde der vedere in dē kiderē en in die neuē in de derde en vierde geboert. plēde bogede sik moyses neder to der erdē en bedede en sprak. here is dat dat ik hebe gnade i dmē āgesichte vūde. so bitte ik dy vlyte like dat du myt vns gae wylst. dat volk is vā hardē nackē. en nyem vns aff vnsē boesheit en sūde en besitte vns. dyc here atwoe. de Jk sal eyn vrbūtis makē dat sy dat all sye. ik fall teken

doen de vp erde niet en sint gelye noch i penigē volke vp dat dyc volk sye dar du in middē byst dat verschrecklike werk des herē dat ik doen werde. beholde all dat ik dy huide gebode hebe ik seluē sal verwerpē vor dmē āgesicht de amoz ren cananeer e theer fereser eueer en iebuseer hude dy dat du nūmermeer dy en geuogest to dē de wonafflich sijn in dē lādē in peniger vrūt schop wāt de sint dy i verderfms. sū der tobrek er altaer en verstoit er suyle en hou aff er heggē. du en salt geyne vrēden god anbedē. de here eyn vūnich lijffhebber is sijn naem. god de is de lijffhebber. en en make geyn vrbūt myt dē volke der rijke. vp dat als sy oūspyl driuē myt erē gade. en anbedē er of gode dat dy dan nymant en eysche dat du ettest van erē offer. noch en salt ok geyn vā erē dochterē to wpue nemē dy nē so enē vmb des wyllē als sy auerspelerschen sijn dat sy ok dyn soene niet brēgē to auerspell to erē gaede. geyne gegotē gaede saltu dy makē. dyc hogetijt der vngedepfeden brode saltu bewarē. seuen dage salt du dyc brode etten als ik dy gebadē hebte in der tijt des maendes der niger vruchte. want in dem maende des neken de somers bystu vyt egiptē gegangē. allet dat wijffs licham apent vā mans kūne dat fall mī sijn van allē dyc. van ossen en van schapē fall allet myn sijn. dyc yerste geboert des esels salt du loesen myt eyen schape. ende effte du niet sijnē loen dat vor en geuest. so sal mē dat do dē

moyses ganc en
dat du in den vord
eyt egyptē lant m
achthē. Naer en
dat fall ik sy ganc
en ingē. dat ik
en egyptē. curen
en gēit in dat lā
en sal ik en sal
en is eyn kar
en mit en verp
en. de dē alre
en en vntē. en t
en dat here m mo
du here eyn volk
en in middē d
en lant logē vā
en wat ik doen sal
en all en trachtē vā
en hecomē de en t
en eyn eyn. moyses
en verne lant de
en omde sijn nā
en al dat volk dat
en de cātemakel
en en als moyses
en al des vntē so
en in der dore
en na tē ingē
en in en ingē
en. de lant
en lant en vā dē
en lant en dē dore
en allēmalck sach

dye yerste geboert dynre sone saltu loese. noch du en salt niet ydell verschynē in mynē āgesicht. Ses dage saltu werke. des seuēde dages saltu vphorē to eerē en to meyen. du salt holde dye hochtē der weke in dē eerste vruchtē des arns des weytes en dat hogetijde. wan als de iarge tijde wederkūpt als all dat dreck vergadert is. To drien tijde i dē iar fall all mans kune sik apēbare in dē āgesicht des almechtigē herē des gades ysrachels. en dā als ik dat volk neme vā dynē āgesicht en verbreide dyn ende. en nye mat en fall dynē lāde wegelagē als du vyt geist en verschyns in dē gesichte gades dīs herē drijmael in dē iar. du en salt niet offerē dat bloet mynre hostiē vp dē deryssen. en dy en fall des morgēs niet offerē des offers vā passchē. Dye yerste vruchte dyns etrijcks saltu offerē in dat huys gades dyns herē. du en salt dat zygeken niet koke in sinre moder melk. En do sprak dye here to moysē. schrijff dy dese woord dat mede ik mit dy en ysrachels kiderē hebte eyn verbint gemackt. en moyses was dat by dē herē. xl. da ge en. xl. nacht. he en aet geyn broet. noch en drack geyn water. en schreeff in dē taffelē tñē woort des verbūtnis. en als moyses do nedderginck vā dē berge vā sinay en hieldē de twe ste nē taffelē des getuchnis en en wunste niet dat syn āgesicht hoornre hadde gekregē vā der geselschop des sprekēdes myt gade als aaron en ysrachels kider segē dat moyses hoornre hadde. sy vnturuchtē sik neger to gaen en wordē van em geesschet en kiderē wedderūb aaron en die voestē der synagogē. en als he hadde gesprakē to em. do quemē ok to em all ysrachels kider. dē geboet he allet dat he gehort hadde vā dē herē vp dē berge vā sinay. als he sin rede vullēbracht hadde. he lachde deksel vp sijn āgesicht. en als he vyt ginck sprekēde mit dē herē so dede he dat deksel aff bys he wedder vyt ginck. en dā sachte he ysrachels kiderē allet dat em gebadē was en sy segē als moyses vyt quā dat sin āgesicht hoornre hadde en he bedeckde sijn āgesicht wederumb.

Dat. xxxv. ca. wo moyses sachte dē volk dē wyllē gades als he ok voamaels heft gesacht.

DArumb als vergadert was all dē schar der kider vā ysel do sprak moyses to en dyt sint de dink de uw de here heft he tē don. ses dage selt gi werke. die seuēde dach fall uw hillich sijn. ey vriedach en eyn rast des herē. en wye vp dē dage werke de fall gedodet werde. gi en selt geyn vuyt entfēgē in uwē woningē vder uw vp dē vriedach. en moyses sprak to all der scharē des voiks ysrachels kider. Dyt is die rede die de here gebadē heft sprekēde. gy selt affscheide uw erste vrucht dē herē. eyn yge lik vā uw fall williklich en vrijs medes dē offe

rē dē herē. golt siluē en metael iatitē varwe en purpur varwe en roed sīde gewāt en witte lynē doke. zyge har en weders hude roit en blau geuerwet. holt vā sethij. en olye dat geluchte mede to etholde. en dat mē make de saluē en al rē soystē tymiaē. steme omichim. en dē gesteire to tzyrē dē ouerscholderock en dat racional welk vā uw wijs is de koem en maech dē taber nakell dē de hē gebadē heft. sijn dake sijn des sel ringe en taffelē myt erē dragebomē de span holter en vderlagē de arche en er drageboē. die taffel bouē in dē tabernakel en dē vorhāck dat dat vorhāge de tafel mit erē dragebomē en mit dē vate en mit dē brode der vorlegige. de lichter dat vp staē de lichte sijn vate en sijn lichte en dē olye dat mede mē dat vuit hoelde. dat al taer dat vp mē offerē dē tymiaē mit sijnē gridel bomē dat olye der saluigē en tymiaē vā dē wal ruke dē krude. eyn tēte vor dē doer des tabernakels. dē altar des bernēde offers. en sijn metalē roestē myt synen drageboemen ende myt sijnē vaten. dat wateruat ende sijn becken. dye gardinē en supl des voerhuises mit dē andē suplē en vderlagē. de tēte vor der doer der gegerka merē de spāholter des tabernakels en des vor huus mit erē kordē. all dē kledige der mē tchoefft to dē dienste des gehillichdē huys aarons des bisschops kledingē en sijnre soē dat sy my der priesterschoep gebuikē. **H**i gingē vit all die schaer israhels kider vā moyses āgesicht en of ferde mit bereidē willē en mit imgē gedāckē er erste vrucht gade dat mē mochte volmakē dat werk des tabernakels der getuchnis. wes dat noet was to sijnheyt en toe dē hilligē kledē. dat gauē mā en wijs da. **E**r voorgespa er oolige vigerlige en haftzele en al er gulde vare hebte sy gedeilt i dē gauē des herē. wie dat hadde hē meluarwe purpur varwe en roit tuiet gewer kede twern. zyge har. der weder well geuerwet roet en blau. siluē en golt en metael offerde sy dē herē. en holt sethij to alle oerber. en dē gelyer de wijs gauē de dīge de sy gewerkt hadde. iacinctē purpur en roetuarwige syde en twern en zyge har. en auergeuē er eygē kleynode wyllē likē. en dē voestē offerde steyne omichim en gesteynte to dē scholderock en to dē rational en dē wal. ruke dē gekrude en olie to etholde dat geluchte en dē saluigē to bereidē en tymiaē des soestē roeks. all dē mā en wijs offerden dē gauē mit ynnigē gedāckē vp dat dē werk gemakt wurde dē de hē gebadē hadde dorch dē hāt moysi. all ysrachels kider offerde dē herē alle dink de em to wyllē warē. en moyses sprak to ysrachels kinderē. sjet dye here heft geesschet mit namē Helseel hui soen. di. hur soen was van dem geslechte uida en heft en veruult myt den geyste gades myt wijs heyt myt wescntnis

... dat mē make de saluē en al rē soystē tymiaē. steme omichim. en dē gesteire to tzyrē dē ouerscholderock en dat racional welk vā uw wijs is de koem en maech dē taber nakell dē de hē gebadē heft. sijn dake sijn des sel ringe en taffelē myt erē dragebomē de span holter en vderlagē de arche en er drageboē. die taffel bouē in dē tabernakel en dē vorhāck dat dat vorhāge de tafel mit erē dragebomē en mit dē vate en mit dē brode der vorlegige. de lichter dat vp staē de lichte sijn vate en sijn lichte en dē olye dat mede mē dat vuit hoelde. dat al taer dat vp mē offerē dē tymiaē mit sijnē gridel bomē dat olye der saluigē en tymiaē vā dē wal ruke dē krude. eyn tēte vor dē doer des tabernakels. dē altar des bernēde offers. en sijn metalē roestē myt synen drageboemen ende myt sijnē vaten. dat wateruat ende sijn becken. dye gardinē en supl des voerhuises mit dē andē suplē en vderlagē. de tēte vor der doer der gegerka merē de spāholter des tabernakels en des vor huus mit erē kordē. all dē kledige der mē tchoefft to dē dienste des gehillichdē huys aarons des bisschops kledingē en sijnre soē dat sy my der priesterschoep gebuikē. **H**i gingē vit all die schaer israhels kider vā moyses āgesicht en of ferde mit bereidē willē en mit imgē gedāckē er erste vrucht gade dat mē mochte volmakē dat werk des tabernakels der getuchnis. wes dat noet was to sijnheyt en toe dē hilligē kledē. dat gauē mā en wijs da. **E**r voorgespa er oolige vigerlige en haftzele en al er gulde vare hebte sy gedeilt i dē gauē des herē. wie dat hadde hē meluarwe purpur varwe en roit tuiet gewer kede twern. zyge har. der weder well geuerwet roet en blau. siluē en golt en metael offerde sy dē herē. en holt sethij to alle oerber. en dē gelyer de wijs gauē de dīge de sy gewerkt hadde. iacinctē purpur en roetuarwige syde en twern en zyge har. en auergeuē er eygē kleynode wyllē likē. en dē voestē offerde steyne omichim en gesteynte to dē scholderock en to dē rational en dē wal. ruke dē gekrude en olie to etholde dat geluchte en dē saluigē to bereidē en tymiaē des soestē roeks. all dē mā en wijs offerden dē gauē mit ynnigē gedāckē vp dat dē werk gemakt wurde dē de hē gebadē hadde dorch dē hāt moysi. all ysrachels kider offerde dē herē alle dink de em to wyllē warē. en moyses sprak to ysrachels kinderē. sjet dye here heft geesschet mit namē Helseel hui soen. di. hur soen was van dem geslechte uida en heft en veruult myt den geyste gades myt wijs heyt myt wescntnis

ende myt weteheit ende myt alre lede to vptden
ke en tomakē dat werck vā golde en siluer en
metael en yfere en die steyn to grauē en myt tyn
merwerk en wat mē vpt smedewerk verdeckē
mach gaff hey ein in sijn herte. en Oliab dpe
soen achisamech van dē geslechte dan. he hefft
dese beyde geliert myt wysheit: dat sy maken
die werke des tynmermas en barduer werk en
bankwerk van hēmeluarwe ende purpur var
we en van woden syde gewande twie genettet
en van twerne en sollen dyt all to samē weuen
ende wat sy nyes geuynden kunnen. :

Dat xxxvi. capittel. wo dat volk brachte to
vullenbrēge dat werk sine offer en er cleynode
Humb dede Beseleel en Oliab en all
de wise man dē god gegeue hadde wis
heit en wiskētins dat sy kundē smedes
werck makē dat do noet was to nutte des hil
gē huyfes en dpe dy here gebadē hadde. En do
moyse die geesschet hadde en all die gelyerde
lyude dē god wijsheit hadde gegeue. en die sik
wyllichlick auerbadē dat werk to maken den
gaff hey all die gauē der kinder vā ystahell. En
als sy dagelicks waren in dē werke. des moz
gēs offerde dat volk er geloffnis. en die werk
lyude watē gedwūgen dat to komē. do sedē sy
to moisen: dyt volk offert mer wen mē behoft
do het moyse myt eyns weropers stēmen to
pē dat man noch wijs mēt mer en offerē to dē
werke des hilgē huyfes. also hoirdē sy vp dpe
gauē to offerē. want dat genoch geoffert wal
en dar ouerbleef All die wysē vā herte stalten
sick to vullēbūngē dat werk des tabernaekels
.x. gardinē vā weddergewerkdē twerne hem
meluarwe en purpur varwe en toet twi genet
ter vā vrēden werke en vā sunderlinger kunst
der was eyn lāck. xxviii. ellenbogē en dpe brey
de vije ellenbogē. all die gardinē warē alle van
eyne matē en vogede der gardinē vijff tohope
eyn an de ander. en de ander vijff makde he ok
to samē. hei makde stroppē blauwer varwē an
dē zoeme eyne gardinē to beidē side. en an den
zoeme der āderē gardinē ok also dat sy vder ey
andere vergaderdē en to hope vogede. en goet
vijfflich gulde rynge die sik vergaderdē myt dē
stroppē en worde eyn tabernakel. en he makde
.xi. hare doeker vā zegē har to deckē dat dak
des tabernakels. eyn yegelick har doek hadde
xxx. ellenbogē in der lēgede. en vije in der breyde
vā eyne matē warē all die hardoker der voge
de he vijff an enander. en de ander sees gedeylet
en makde an dē soem des eyne hardoecks vijf
lich stroppē. en ok so an die āder vijfflich strop
pē dat mē sy dar mede vergaderē mochte en
vijfflich ringe vā metael dar mede mē sy to ho
pe makde dat eyn deckē worde vpt all dē haer
doeker. En makde die auerdeckē des taberna

kels vā weders huidē toet gemakt. dat enbos
uē noch eyn decke vā blauwē wellē. En makde
die taffel des tabernakels staende van dē holte
sethym. eyn yegelick taffel was .x. ellenboge lāck
en anderhaluē ellenbogē breyt. yegelick hadde
weruer to beydē side dat sik ey yegelick an dat
ander vogede. so dede he all dē taffelē des taber
nakels. der warē. xx. in dē side tegē dat noide
mit. xl. siluerē vnderlagē. twe vnderlagē vnder
yegelick taffel an eyne yegelikē orde so sik dpe
weruer to samen vergaderdē. to der side die sik
kpeet an dat noide des tabernakels makde he
xx. taffelē mit. xl. siluerē vnderlagē twe laegen
to eyne yegelikē taffelē. tegē dat westē dat is
to der side des tabernakels dat sich kiert to dē
merwart makde he ses taffelē en twe ander to
allē wykelē des tabernakels. achter de warē
vā benedde tohope geuogēt bys bouē vpt. En
dwogē sik alle gar gelyk in eyn ander. also dede
he to beidē side dorch de orde dat er acht wa
rē to samē der taffelē en haddē to samē. xvi. vn
derlagē: twe vnderlagē vnder eyne yegelikē
taffelē. En he makde. v. rijnholter vā dē holte se
thym to eitholdē die rijnbreder an eyne siden
des tabernakels: en vijff ander to der āderē sy
dē der taffelē des tabernakels: en butē die noch
ander vijff rijnholter: to dē westen des taberna
kels tegē dat meer: en he makde do noch eyn
ander rijnholt dat ginck middē dorch de taffel
vā orde to orde en de breder auer guldet hey en
er vnderlagē de warē gegotē vā siluer: en de rin
ge makde he gulde dar mē die rijnholter dorch
mochte stekē en de warē myt gulden lamē be
deckt. en he makde dē vohank hēmel varwe
en purpur varwe en toet twy geuewet en vā
twerne gekrūpē off getwernet vā vrēden dāh
werk en all twy geuewet. en vñz suple van dē
holtē sethym de he myt erē hofde werguldet. en
ere vnderlagē de warē gegotē vā siluer. en hey
makde eyn tentē in dē gange des tabernakels
dat was blau purpur en toet en myt wytten
twerne wederwūde myt dē bāckwecke en vijff
suplen myt erē hofde de he bedekde myt golde
en er vnderlagē de goet he vā metall en bedek
de sy myt golde.

Dat xxxvii. ca. wo die kaste gemakt wart en
de taffel en de lucht en and gereitschop dar to
makde Beseleel ok ein kyste vā dē
holte sethym. dpe hadde twe en eyne
haluē ellenbogē in der lēgede en ander
haluē in der breide. en de hogede was eyn elle
boge en eyne haluē. en beclepde de bynne en bu
tē myt dē puistē golde en makde darumb eyn
gulde kroē en goet vñz gulde ringe to dē ordē
twe ringe to eyne side en twe to der āderē side
en makde de drageboem vā dē holte sethym de
bekleyde hey myt golde en die stack hey dorch

voetshuysen all v̄m waren metaelen. Dyt sijn
 dye gereytschap des tabernaekels der ghe-
 chnis. die ghetakt sijn nae Moyses geboede
 in dem gheserte der leuyten doech dye hant J
 thamar des soens Aarons des priesters. die
 Beseleell eyn soen huri des soen hur van dem
 gheslechte Juda. als die here gheboet doech
 Moyses. hadde vullenbracht myt synen ghe-
 sellen Oolyab Achylamech soen van Dans
 gheslechte. der welcke was eyn herlyck werk
 man van holte tho tymmeren. ende vrum die
 doeket thoe wercken blauew purpuyr ende
 wed. ende was alle dat gold dat vyt gheghe-
 uen is in dem wercke des tabernaekels ende
 daer thoe gheghuen ende gheoffert is. warē
 nyeghenenderwintych sijntener. ende seuen
 hondert ende dertych sych na des goedes hu-
 se ghewychte. ende dyt wart allet gheoffert
 van den dye olt waer twyntich iaer ende daer
 entbauen van drie maele sees hondert dusent
 mynschen. ende vyff hondert ende vijftich ge-
 wapender. Nochtant was daer entbouen hū-
 dert sijntener syluers. daer van ghegoten wa-
 ren dye vnderlaeghen des hyllyghen huysen.
 ende des mghanghes daer dye voerhanck hen-
 ck. hondert vnderlaeghen sijn ghemaect van
 hondert sijntener. ende van dusenden ende se-
 uen hondert ende vijff ende seuentych daer vā
 makede hee dye hoefde der suplen dye hee be-
 kleede myt syluer. Ende des metaels wart ge-
 offert twe ende seuentych dusent sijntener. en-
 de daer tho vyehondert sych daer vyt ghego-
 ten sijn dye vnderlaeghen in dem mghanghe
 des tabernaekels des ghetuychmys. ende dat
 altaer van metaell myt der westen. ende alle
 die vare die to de dienste gehoer. en die vnder-
 lage des voerhuysen in de voegage en m̄gāge.
 en dye pele des tabernaekels en des voerhuysen.
Dat. xxxi. Ca. woe Aarons kleedynghe en
syne soene. dye dyenen solden in dem tempell
ghemaect worden als dye here hadde gebaedē
Moyse. ende dye tabernaekell ende dye tente.
An blauw ende purpuyr ende wyrtten
 maekede hee dye kleedynghe dye Ma-
 ron an dede als he solde dienen in dem
 hyllyghen huysen. als dye here hadde gebaedē
 Moysi. Ende hee makede den auerscholderock
 van golde vnde blauw purpur ende roed twe-
 tins gheuarwet. ende van twerne ghekroekt
 ende makede dat als mē dye gulden doke wer-
 ckt. ende sneyt gulden braschen. ende lyet dye
 also klenlik maken als dye vadem waren dat
 mē die mochte werke vnder dat ander geuar-
 wede ende twe some myt lijsten tho hope ge-
 uocht bauen ende vnder tho beyden syden. en-
 de eynen gordel der seluen varwen als die here
 Moysi hadde ghebaeden. ende hi bereyde twe

steyne Onichim dye gesat waren ende gheue
 st yn golde ende begraueu nae der kunst der
 steyne pollyete myt den namen der kynder Jss-
 rahels. sees namen in eynen steen. ende sees in
 den anderen nae orden erre gheboet. ende satte
 die tho syden an den auerscholderock in eyn ge-
 dechtms der kider Jssrahels als die here Moy-
 sen geboeden hadde. Ende hee makede dat ra-
 tionael myt banckwerk na dem die auerschol-
 derock was gemakt van golde vā blauwe en
 purpuyr ende roed tūpe genetter syde en myt
 wyrtten twerne ghewerckt vyerkant en dub-
 bell eynert hant breyt. ende satte dat in vyer la-
 ghen van edelen steynen in der ersten tyghen
 waren sardius der edell steyn. Topasius. ende
 smaragdus. in der andere eyn Carbūculus Sa-
 phyrus en Jaspis. in der derde eyn Lygius
 agathes en amethystus. in dem vierde crisolitus
 onichimus. en berillus all in golt ghesat malck
 na sijnre geboede. Dese. xii. stene warē iegera-
 uen myt den namen der twelff gheslechte Jss-
 rahels eyn yeghelyck by sinen naemen. Ende sy
 makeden an dat doek kleyne keeden tho samē
 hanghende van finen golde. ende twee gulde
 krompen. ende also wel gulden ringhe. To-
 beyden syden hefft dat der rynge. dat vyt han-
 ge dye gulde ketke dye mē restede in dye kre-
 ken dye an dem rocke waren. die vorgeaderde
 sik vor ende achter. dat dat doeck ghestreckt
 stunde vp dem rugge ende ghespannen an den
 gordell. ende to allen syden dat dat nyet swee-
 uen en mochte. ende bleeff soe slecht staen als
 dye here moyses hadde gebaeden. ende sy ma-
 keden den rock ganz auer all blauwe varwe
 ende dat hoefte gat in dat auerste deel in dat
 mydden. daer in eynen soem v̄m dat hoefte ga-
 et ghewarckt. ende beneden v̄m dye voete to
 de eppelen van hemmell varwe purpuyr. ende
 twe ghenettede roede syde. ende van wyrtten
 twerne ghewarckt. ende schellen van fynē gol-
 de dye hengē tusschen den eppelken all v̄m in
 dat benedenste den rock. Aldus ghynck dye
 byschop myt gelyet. als hy den dyent solde
 doen. als dye here Moysi geboeden hadde. En-
 de sy makeden ok witte rocke ghewarckt vā
 twerne Aarons ende sinen soenen. en er nyffe-
 len myt een krouken ok van witten linen do-
 ke. broeke van dem seluen doke witten gur-
 dell makede si van witte blauwe ende purpuyr
 ende roeden banck werck. als die here hadde
 geboeden Moisi. Ende si makeden die lāmie
 der hyllygen eringhe van den puersten golde.
 daer in was geschreuen ende gegraven hyllich
 des heren. ende bunden die v̄m die niffelē mit
 blauwe sīde snote. als die here hadde gebaedē
 Moisi. En aldus is vullenbracht all dat werck
 des tabernaekels. en dat daeck des getuchnis

Ende dye kynder ysrachels deden allet dat dye here geboet moyse. ende offerden dat tabernakel: dat daeck ende allen huystraet. ende tynge taffelen. gryndele. suplen. ende vnderlagen. decken van woden wedders vellen. ende eyn ander decken van blauwen wedders vellen. den vorschanc. dye kaste ende dye drageboem. dye altaer taffelen ende ander dische myt eren vaten ende myt den broden des vorschantinge. den luyter. dye luyter ende all er toehoer myt dem olye. dat gulden altaer. die salue thymama vā walruken den krude. ende dye tenten in dem ingange des tabernakels. eyn altar vā myssinck

dye rostede dye drageboem ende all syn vate. wateruat ende sijn becken. dye tente des vorschancs. ende dye suplen myt eren auerlaegen. dye tente in dem yngange des huyfcs. vorende all er coeden ende pele. Daer en braeck geyn vaet dye geesschet synt in den dyenste des tabernakels. ende to den daeke des verbuntis. Ende dye kleyder der dye priester gebuken in den hylgen huyfcs. als Aaron ende sijn soene offerden ysrachels kynder. als en dye here gebaden hadde. Ende als do moyse allet sach vurenbracht. do gebenedyde he y.

Dat xl. capittel. wo moyse dat tabernakel vp richtede. ende sijn altaer ende sijn tenten: als em god gebaden hadde

Die here sprak to moyse ende seide. des ersten maendes des ersten daeges des maendes salt du vprichten dat tabernakel der getuchnis. ende dar yn salt du setten dye arche. dar voer salt du eyn doeck hangen ende salt daer bringen dye taffelen als dat gebaden is. Die luyter fall staen myt synen luyten. en dye gulde altaer dar mē offert dat goeock vor der archen der getuchnis. Eyn tenten salt du setten in den inganck des tabernakels der getuchnis. ende daer voer dat altaer des offerhandes. der dye man plegen to verberuen. Eyn wateruat tusschen dem altaer en den tabernakel. dat salt du myt water vullen. du salt dat vorschanc vmbsetten myt tenten ende synen inganck ende du salt nemen den olye der

saluyngen. ende saluen den tabernakel myt synen vaten: vp dat sy gehylget werden dat altaer van den bernende offer all sijn vate ende dat wateruat myt synen becken. Alle dese salt du hyligen myt dem olye der saluinge. dat sy sint hyllich der hyligen. Ende du salt setten aaron ende sijn soene an dye doer des tabernakels der getuchnis. ende wan sy gewaschen synt so salt du sy cleiden myt den hylgen kleyderen dat sy my dyenen: ende dat er saluinge en nutte sij in ewige priesterchop. Ende moyse dede allet dat eme dye here geboet. darumb des ersten maendes des anderen iaers des ersten daeges des maendes wart dat tabernakel gesat. ende dat richtede moyse vp ende settede taffelen ende er vnderlaege ende er tynholster. he settede dye suple ende spreide dat dack auer dat tabernakel. als he y dye bedackte hadde als dye here hadde gebaden. do settede he y dat getuchnis. dat synt dye taffelen dye van gaede waren

[Marginal notes in a smaller, cursive script, likely a commentary or gloss on the main text.]

gegeue in dye archē vnderlegende die dree
 geboeme doer gaenden en dye bropde taffel
 dar en bauen ende als hy do brachre die ar-
 chen in dat tabernakel do heynck he dar vor
 eynē rochanc dat hy vullēbracht dat getoet
 des heren Ende he setrede eyn taffel in dē ta-
 bernakel des getuchnis in die noorde syde bu-
 ten den rochack ende settede dat by die bro-
 der der voer gesittingē als die beer hadde be-
 naslen moysi ende he settede den lucher yn
 den tabernakel des getuchnis entegen die ta-
 fel in die suden siden ende settede dat na o-
 deneringe die luchten na gebaede des heren
 ende he sat dat gulden altare vnder den dach
 der getuchnis entegen den rochanc en bra-
 chte daer vp entfenchsel wolrukēder krude
 als dye here gebaeden hadde Ende he sat en
 tente in den ingank des tabernakels des ge-
 tuchnis ende den altar des bernenden offers
 in der nekamer der getuchnis ende offerde
 daer vp dye offerhande ende offeringe als de
 here gebaeden hadde Eyn wateruact sat he tu-
 schen den tabernakel des getuchnis ende dē
 altare ende vulde dat mit water ende dar in
 wessche dan moyses ende aaron ende sin so-
 ne er hende ende er voete als se gingen vnder
 dem dacke der vorbuntis ende als se gaen
 solde thoe dem altare als dye here gebaeden
 hadde moysi He richte vp dat voerhups rūt
 vmb den tabernakel ende des altares ede sat
 in den ingange eyn tente ende als dyt alle
 was gescheyen do bedeckede eyn wolke dē ta-
 bernakel der getuchnis ende dye glorie des
 heren vorulde dat ende moyses en mochte
 niet gaen in vnder den dack der vorbuntis
 vmb dē voerschnyngē der eyrlckheyt des
 heren want de wolke hadde dat alle bedekt
 Ende waer die wolke dat tabernakel voerli-
 et so ginghen israhels kinder daer toe myt
 eren scharen ende enthelt se sich ende henge-
 de daer en bauen so bleuen se vp der seluē ste-
 de De wolke des heren dye wuwede des da-
 ges vp dem tabernakel ede dat vuyt de s na-
 chtes dat id segen alle dat volk israhel doer
 alle er woeninge.

**Byt is Exodus vut dat is dat ander bo-
 eck des alden testaments van moyses boke.**

**Die begint dat boeck genoempt leuitici
 mit sinen capittelen.**

**Wat heist Capitel dat kunnē die offer sijn
 fall van demē vey ende vā dem geuelgethe
 ende wemā die voeden fall.**

Die here eyschede mo-
 sen ende sprack toe eme
 vit dem tabernakel des
 getuchnis ende seide
 Sprick toe israhels ky-
 deren ende segge thoe
 en eyn mensche vā uw
 dye offeren will dē herē
 vā sinen vey dat is van ossen ende schapen
 toe sulken offer als men sal verberne die fall
 nemen van sinre schare sins vees eyn dat mā
 kunne sij vnbeuleckt en offeren dat voer die
 doer des tabernakels der getuchnis sich thoe
 voersonen dem heren he sal leggen sin hende
 vp sijn hoeft sins offerhandes ende dat fall
 entfenchlick werden ende fall em toe sinre rei-
 nynge nutte sijn Ende fall offeren eyn kalff
 voer dem heren ende dat sollen des priesters
 Aarons soene offeren ende storten sijn bloet
 vmb dē altare dye daer is vnder der doer des
 tabernakels Ende als dat wel aff is getagē
 so fall men die lydder in stucken snyden end
 fall vuyt leggē vp den altar dat vp dat holt
 all rede toe hoepe gelacht is ende dye lydder
 dye toe sneden sint salt du bauē vp dat holt
 leggen alsoe dat hoeft ende allet dat an hā-
 henge der leuere ende fallt dat wessche mit
 water dye voete ende dat ingeweyde en die
 priester fall dese bernē vp dem altare toe ein-
 re offerhande ende toe einen soeten roeke dē
 heren Ende off dye offer is van vey van sca-
 pen off van segen eyn iaerlick lemmekē aen
 vleckē fall he offeren ende fall dat doeden toe
 der side an dem altare toe dem noorde voer dē
 heren Sijn bloet solle Aarons soene storten
 vp den altare ende all vmb ende vmb en solle
 deyle die lydder dat hoeft en all dat an der
 leuere henge en he legge dat vp dat holt
 ende dat fall vuyt vnderstecken dat ingewei-
 ende die voete fall men wesschen myt water
 ende alle dat geofferde fall dye priester late
 roeken vp dem altare toe eynre offerhande
 en eynen soeten roeke voer dem heren En off
 dye offer des heren is van geuogelten van
 toerteldunen ende van anderen tungen diuē
 fall dye sijn dye fall die priester offeren vp dē
 altare ende fall ym dat hoeft vmbwāngen
 myt dem halse ende fall vut der wunden dat
 thoe braken is dat bloet laren loepen vp die
 siden alle vmb den altare den krop ende dye
 veyeren werp he by den altare toe den osten
 woet dat men dye alleche vut pleget toe scud-
 den to breck ym sin vlogel en en suyet sy niet

[Marginal notes in a smaller hand, partially obscured and difficult to read.]